227
E 51

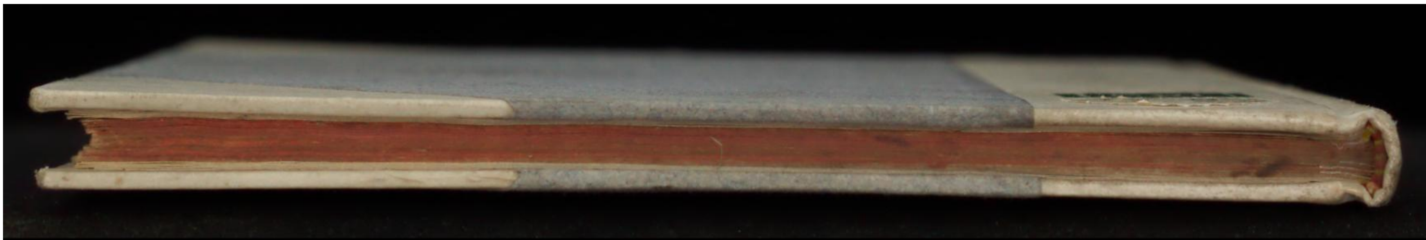
189

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

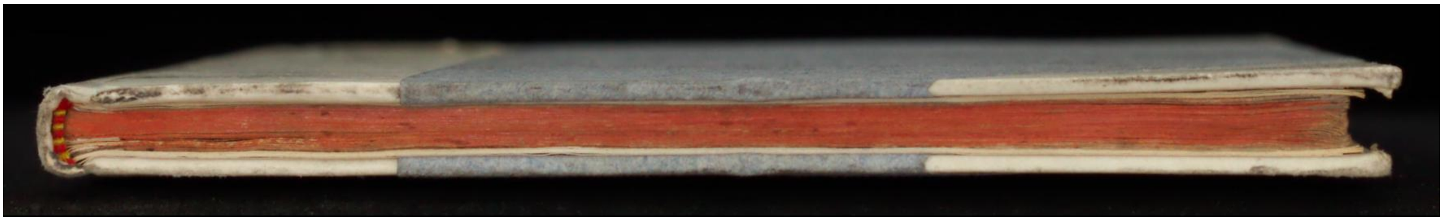


Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

~~12 K I 54.~~
227 E 51
N. Kr 61

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Albertus Magnus

De virtutibꝰ quarũdã herbaꝝ
De virtutibꝰ herbaꝝ ſeptẽ pla
netis proportionantium
De virtutibus q̄rundã lapidũ
De virtutibꝰ q̄rundam aīaliũ.
De ſcitu dominĳ planetaꝝ in
q̄libet hora De mirabilibus mũdi Item paruũ
regimen ſanitatis valde vtile Item queſtiones
naturales philoſophorum humane nature val=
de vtiles necnon ſalubres



KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK 'S GRAVENHAGE

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Liber aggregationis ſeu liber ſecretorum Alberti magni de vtutibus herbarum. de virtutibus lapidum de virtutibus animaliū quorundam

Prologus

Sicut vult philozophus in pluribus loc; Omnis ſcientia de genere bonorum eſt Veruntamen enim operatio bona aliquando mala prout ſcientia mutatur ad bonum ⁊ ad malum finem ad quem operatur Ex quo concluduntur duo. quorum vnum et primum eſt. ꝙ ſcientia magicalis non eſt mala. nāqꝫ per eius cognitionē poteſt euitari malū ⁊ proſequi bonū Cōcluditur etiam ſecundum ꝙ ex quo effectꝰ laudatur propter finē atqꝫ vituperatur etiam finis ſcientie aliquādo malus. puta quando nō ordinatur ad bonum vel ad virtutem Ex hoc ſequitur ꝙ ſcientia vel operatio aliqñ bona vel mala Quia igitur magicalis ſcientia ſeu cognitio bona eſt vt ꝑſuppoſitū eſt ⁊ mala aliquātulū exiſtit in ſpeculatione rationum ⁊ in ſpeculatione naturalium ſecundum qͦd ab antiquis autoribus examinaui et ꝑcepi. vmmo et egomet .·. Albertus vt in pluribus veritatem inueni ⁊ veritatem ſuppono qui ad aliqua ex chirānidis libris et libro Alkorat. primo narrabo de quibuſdā herbis. poſt de quibuſdā lapidibus. tercio de quibuſdaꝫ animalibus. et de virtutibus eorundem

Liber primus de virtutibus quarundā herbaꝝ

Elitropia
Vrtica
Virga paſtoris
Celidonia
Prouinca
Nepta
Lingua canis
Iuſquiamus
Lilium
Viſcus quercinus
Centaurea
Saluia
Verbena
Meliſophilos
Roſa
Serpentina

Prima herba apud Caldeos vocatur Ireos Apͦd grecos Mathuchiol Apud latinos .·. Elitropia Cuius int'pretatio dicitur ab elyos quod eſt ſol et tropos conuerſio quia conuerſa eſt ad ſolem .·. Huius autem virtus mirabilis eſt quia colligatur ſole exiſtente in leone in auguſto et inuoluatur in' laurifolio et ſimul addatur dens lupi et feratur .·. nullus poterit contra ferentem habere vocem loquendi niſi verba pacifica .·. Et ſi ei aliquid furetur et in nocte ſub capite

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

ſuo ponatur vſdebit furẽ ⁊ oẽs eiꝰ cõditiões. Et iteꝝ ſi ꝑdicta ponãt
in aliq̃ templo vbi ſint mulieres q̃rũ cõnubiũ ꝑte ſui frãgat nũq̃ꝫ po-
terũt exire de tẽplo niſi deponat ⁊ h᷒ vltimũ ꝓbatũ eſt ⁊ veriſſimũ
¶ Scđa herba vocatur a caldeis ſioyb. a grecis olieribus. a latis vł
gallicis vrtica nũcupat. hanc herbã tenens in manu cũ millefolio ſe
curus eſt ab omni metu et fantaſmate. et ſi id ponat cũ ſucco ſꝑuine
⁊ vnguat manꝰ. ⁊ reſiduũ ponat in aq̃ ⁊ aquã intret vbiſunt piſces
ad eiꝰ manꝰ cõgregabuntur et etiã ad piſcellũ et ſi extrahatur ſtatim
¶ Tercia herba a caldeis loro (reſiliũt ad loca ꝓpa vbi erant
borot đr A grecis almolot A latinis vĝa paſtoris Herbã hãc accipe ⁊
cũ ſucco mãdr agore diſꝑa ⁊ da cani vel alteri aĩali ⁊ impregnabitur
inſuo gñe. ⁊ habebit fetũ. de quo fetu ſi accipiat dẽs mamillaris ⁊ in
tingat in cibo vel potu oẽs q̇ inde potabũt mox incipiẽt bellũ et cum
volueris delere da ei ſuccum amãtile. i. valeriane et fiet ſtatim pax
¶ Quarta herba a caldeis aquilaris đr q̇ naſcitur tꝑe (inter eos
quo aquile faciũt nidos ſuos. A grecis đr Valis. a latinis Celidonia
iſta herba tꝑe quo hyrũdines faciũt nidos naſcit. quo etiam aquile.
Hanc herbã ſi quis cũ corde talpe habuerit deuincet oẽs hoſtes. oẽs
cauſas et lites remouebit. Et ſi ꝑdicta ponãt ſuꝑ caput infirmi ſi de-
bet mori ſtatim cãtabit alta voce· ſi nõ lachrimabit.
¶ Quinta herba a caldeis. Interiſi đr. a grecis vorar. a latis ꝓuen
lis vel ꝓuica. illa eñi pulueriſata cũ v̇mibꝰ terre circũuolutꝰ. et tunc
inducit amorẽ int vir et vxorẽ ſi vtant illo in cibarijs. Et ſi cõpoſitio
iſtoꝝ cũ aliquãtulo ſulphurꝭ põat i ſtagno vbi ſunt piſces oẽs moriẽt.
Et ſi ad os bubali ponat ſtati crepabit ꝑ mediũ ⁊ hoc exꝑtũ eſt a mo
dernis Si iteꝝ ponat in igne ſtati cõuertit in liuidũ colorẽ
¶ Sexta herba a caldeis vocat Greuth. a grecis ſietꝰ. a latinis nep-
ta. Hãc herbã accipe ⁊ miſce cũ lapide inuento in nido vppupe et fri-
ces ventrẽ alicuiꝰ aĩalis et impĝnabit et habebit fetũ in ſuo gñe ni-
gerrimũ.. ⁊ ſi ei ponatur ad nares ſtati ad terrã cadet velut mortuꝰ
poſt modicũ ſpacij curabitur. ⁊ ſi ꝑdictũ cõpoſitũ in vaſe apũ ponat
nũq̃ꝫ fugient. ſed ibi cõgregabũtur apes. ſi vero apes ſũmergantur.
⁊ quaſi moriant ⁊ in ꝑdicta cõfectione ponant poſt modicũ tꝑis ſpa
ciũ vt ꝑ ſpaciũ vniꝰ hore recuperabũt vitã Nã et illud ꝓportionatur
q̃litati deꝑdite et ſignũ ad hoc eſt q̄ ſi muſce ſũmerſe in tepidis ponã
tur poſt modicũ ſpaciũ vitã recuperabunt

¶ Septima herba a caldeis Algeū A grecis Ordo A latinis lingua canis nūcupatur. Hanc herbā cū corde ranicule et eius matrice pone vbi vis et poſt modicū tpis cōgregabunt᷑ omnes canes ville. et ſi predictū ſub pollice pedis habueris omnes canes obmuteſcēt nec poterūt latrare. Et ſi p̄dictū in collo alicuiꝰ canis poſueris ita ꝙ nō poſſit ore attingere ſemp̄ v̉tetur in circuitu ad moduꝫ volubilis rote donec cadet in terrā velut mortuꝰ Et h̉ vltimū eſt exptū tpe nr̄o

¶ Octaua herba a caldeis Manſela. A grecis ventoſui A latinis vl̉ gallicis Juſquiamꝰ dicitur Hanc herbā accipe ⁊ miſce cū realgalis ⁊ hermodactilis ⁊ pone in cibo canis rabidi ſtatim peribit et ſi ſuccum eius cum ſupradictis poſueris in cipho argenteo minutiſſime frāgetur Et ſi ſup̄ dctm̄ cum ſanguine leporis iuuenis cōmiſcuer̄ et in pelle leporis conſues omnes lepores congregabuntur ibi donec remotū fuerit

¶ Nona herba a caldeis Ango a grecis Amala a latinis. Lilium vocatur.. Si hāc herbā ſole erñte in leonis ſigno colligeris et cum lauri ſucco cōmiſcueris deinde ſb̄ fimo tpe aliquo ſuccū nullū poſueris fiēt vermes. De quibus ſi fiat puluis ⁊ ponatur circa collū alicuiꝰ vel in veſtimentis ſuis nūq̄ꝫ dormiet vel dormire poterit quouſqꝫ depoſituꝫ fuerit. Et ſi p̄dictū ſub fimo poſueris ⁊ de v̉mibus inde naſcētibꝰ aliquē vnxeris ſtatim inducetur ad febrē. Et ſi ponatur in vaſe aliquo vbi ſit lac vacce et cooperiatur de pelle alicuius vacce vnius coloris ōnes vacce amittēt lac ſuum Et hoc maxime exptum eſt tpe nr̄o a quibuſdam ſortilatoribus

¶ Decima herba a caldeis dr̄ Luper ax. a grecis Eſiphena. a latinis v̉o Viſcus quarci dr̄. ⁊ creſcit hec herba in arboribus pforatis He aūt herba cū quadā alia herba q̄ dr̄. Martagona. i. ſulpiū quē ad modū ſcribit᷑ in lingua theutonica. oēs ſeras apit Et etiā ſi ſupradictū cōpoſitum in ore alicuius ponatur et cogitetur de aliquo ſi debet accidere cordi infigitur. ſi aūt nō de corde reſilit Sed ſi ad arborē ſuſpendatur cū ala hyrundinis ibi cōgregabuutur aues bñ ad quinqꝫ miliaria. et hoc vltimū tpe meo eſt expertum

¶ Vndecima herba a caldeis Jſiphilon dr̄. a grecis. Orlegon. a latinis Centaurea vocatur Hāc aūt herbam dicunt magi habere mirabilē v̉tutem. Si em̄ adiūgatur cū ſanguine vppupe femelle et ponatur cum oleo in lucerna. oēs circūdantes credent ſe eſſe magos.. ita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

ꝙ vn⁹ alteri credet ꝙ ſuū caput ſit in celo et pedes in terra Et ſi p̄dictū ponat̄ in igne ſtellis lucētibus videbit̄ ꝙ ſtelle currāt ad inuicē et bellēt. et ſi iteꝝ p̄dictū ponat̄ ad nares alicui⁹ pre timore quē habebit fugiet vehementer et hoc etiā exptum eſt

❡ Duodecima herba a caldeis d̄r. Colorio vel coloricon. a grecis claſmtor. a latinis. Saluia.. Hec aūt herba putrefacta ſub fimo in vaſe vitreo ꝑcreat quēdā v̄men vel auem hn̄tem caudam in modum merule. de cui⁹ ſanguine ſi tangat̄ aliquis in pectore amittet ſenſuꝫ per quindenam et plus. Et ſi p̄dictus ſerpens cōburat̄ et ponat̄ cinis in igne ſtatim fiet hiſtris tonitrui horribilis Et etiam ſi p̄dictus puluis ponatur in lāpade et accēdatur videbit̄ ꝙ tota domus ſerpentibus repleat̄. et hoc vltimū eſt exptum a modernis

❡ Tertiadecima herba a caldeis. Olphanas d̄r. a grecis hiloꝛſon. a latinis v̄o Verbena Hec aūt herba vt referūt magi collecta ſole exn̄te in ſigno arietis et cōfecto cū grano pionie vni⁹ anni caducos a malo moꝛbo curat. ⁊ ſi ponatur in terra pingui poſt octo ſeptimanas generabunt̄ v̄mes qui ſi aliquem tetigerint ſtatim moꝛietur Et ſi p̄dictū ponatur in columbario oēs colūbe ꝯgregabūtur ibi. Et ſi puluis illoꝝ in ſole ponat̄ videbitur ꝙ ſol ſit liuidus Si autem ponatur in loco vbi hoiēs habitant. vel iactetur inter duos amantes ſtatim ſit lis vel malicia inter eos

❡ Quartadecima herba a caldeis Celanos d̄r. a grecis Cariſin. et a latinis Meliſopholos. de qua Macer facit mēcionē. Hec autē herba collecta viridis et cōfecta cū ſucco cyp̄ſſi vnius anni poſita in pulmento facit pulmētū videri plenū v̄mib⁹ Et deferentē facit eſſe benignū ⁊ ḡcioſum et aduerſarios deuincere Si v̄o p̄dicta herba ligetur collo bouis ſequetur te quocumq; ieris. Et ſi predicto ſucco corrigiam vnꝫ eris et de tercia parte hominis rufi de ſubaſcellis ſtatim tingens crepabit per medium

❡ Quintadecima herba a caldeis cartulin. a grecis quinq; foliū. a latinis Serpentina vocatur Hec herba apud nos eſt ſatis nota Hec auteꝫ herba cū folio trifolij inhumata gn̄at ſerpentes rubeos et virides. de quibus ſi fiat puluis et ponatur in lampade ardente videbit̄ tibi copia ſerpentum ſi ſub capite alicuius ponatur de cetero nō ſomniabitur ſibi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Modus aūt opandi oīm pdictoꝝ eſt vt effectus bonus fiat in pla
neta bono ⁊ malus in malo. i. in horis et diebus eoꝝ. Virtutes
herbaꝝ ſeptē ſecūdum. Alexandrū impatorē. ⁊ has quidē virtutes
habuerūt ipſi ab influētia planetarū. Contingit aūt vnāquāq; pci-
pere vtutē ſuā a ſuperioribus naturalibus

Prima herba ſaturni q̄. Affodillus dr. ſuccus eius valet ad dolorē
renū et tibiaꝝ et datur pacientib⁹ dolorē. radix eius cocta parū.. Et
demoniaci vel mlı̄ci ipām deferūt in linteo mūdo et liberātur nec de-
monem in domo patitur eſſe. Et ſi ibidē fuerit producentes dentes
pueri et eam ferent ſine dolore eos prouocant. Et eſt bonum vt ho
mo deferat ſecum de nocte radicem. quia non timebit neq; ledetur
ab alijs

Herba ſecunda ſolis dr Poligonia vel Corrigiola hec enim herba
nomen ſuſcepit a ſole. nam eſt multū generans vt enim ⁊ hec herba
eſt multos faciens nodos hāc qd ā herbā alij appellāt eſſe. Alcone q̄
eſt domus ſolis. ⁊ ſanat paſſiones cordis et ſtomachi. qui attigit hāc
herbā habet virtutē a ligno ſuo ⁊ plura Si quis autem ſuccum bibe
rit facit eū multū coire Et ſi q̇s deferat radicem eius curat paſſiones
oculoꝝ ⁊ ſi anteq; aliquā habuerit paſſionē portauerit ſecum nō ſup
ueniet ei paſſio oculorum. Iuuat eī freneticos ſi eā ſecū deferunt in
locis. i. in pectore Iuuat eī ꝑipulmonicos ⁊ facit eis bonū anhelitū
et valet etiā ad fluxum ſanguinis mulieꝝ

Herba tercia lune. Chynoſtates dr Succus eius purgat exacerba
tiones ſtomachi thoracis ⁊ coſtaꝝ. q̇ ostendit ſe eſſe herbā lune Flos
āt huius herbe purgat ſplenes magnos ⁊ curat ipſos q̇ iſta creſcit ⁊
decreſcit ſicut luna Valet ad obtalmiā ⁊ ad acutū viſum et valet con
tra ſanguinē oculoꝝ. ſi radicē eius tritā ponis ſup oculū mirabiliter
viſum clarificatq; lumen oculoꝝ ꝓpinquatū miſticum ſubſtantie lu
ne etiā cōfert malū ſtomachū hn̄tib⁹ q̇ nō pn̄t cibū degerere bibendo
ſuccū eius amplius valet hn̄tib⁹ ſcrophulas

Herba quarta martis Arnagloſſa dr. Radix huius herbe valet do
lori capitis mirifice qm̄ opinat ēē domus martis aries q̇ eſt caput to-
ci⁹ mūdi. Valz etiā ꝯ malas ꝯſuetudines teſticuloꝝ ⁊ vlcera putrida
et ſordida q̇ bon⁹ ē ſcorpio q̇ ꝑs ei⁹ retinz ſperma. i. ſemē qd venit con
tra teſtiticulos.

Herba quinta mercurij dr Pentafilon a quibuſdā pēdatalus et ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

aliȷ̃s ſepe declina. a q̇buſdã calipẽtalo Radix huius herbe ſanat pla
gas et duriciem trita ⁊ tãtũ plaſtrata amplius ſcrofulas diluit velo
cit' ſi ſuccꝰ eiꝰ bibat' cũ aq̃. ſanat etiã farringos et paſſiones pectoris.
ſeu dolores ſi ſuccꝰ eius bibatur Soluit etiã dentiũ dolores ⁊ ſi ſuccꝰ ĩ
ore teneat' oẽs oris curat paſſiones Et ſi q̇s ſecũ deferat opus dat et
auxiliũ amplius ſi q̇s vult a rege vl' a ꝑncipe aliq̇d petere copiã dat
eloquẽtie ſi ſecũ eã habeat et obtinebit qđ voluerit Valet etiã in lithi
aſi et diſſuria ſuccus eius bibitus

Dermenichg

¶ Herba ſexta iouis dꝛ Acharonia a q̇buſdã aliȷ̃s Juſquiamus. Ra
dix eius poſita ſuꝑ bubones eos diſꝑgit ⁊ obſtruat locũ a phlegmone
ſi q̇s eã portauerit añq̃ꝫ paſſio ei ſuꝑueniat nũq̃ꝫ bubonẽ habebit con
fert etiã radix eiꝰ podagre dũ ponit' trita ſuꝑ locũ paciẽtis. Et hec q̇
dẽ opatur v̇tute ſignoꝝ habẽtiũ pedes vl' aſpectũ ſuꝑ pedes et ſuccꝰ
eius paſſionibus q̄m iupiter tenet epar. ſimiliter cõfert multũ volẽ
tibꝰ coire et eſt vtilis vt eã deferãt ſecũ volẽtes diligi a mulieribꝰ. fa
cit eñi deferentes letos ac delectabiles

Eiſenkrauth

¶ Septima herba veneris dꝛ piſtereon. a q̇buſdã hyperobora. i. hba
colũbaria ⁊ v̇bena. Radix huius herbe poſita ſuꝑ collũ ſanat ſcrofu
las ⁊ potidas ⁊ bubones colli ⁊ ſtaphilõ. i. vrine diſtillationẽ ⁊ iſmõ
ſi ponat' emplaſtrum ⁊ eſt cõꝑtũ paſſionibus iſtius loci ſanat etiam
fungas. i. ſciſſuras ⁊ cõdilomata. i. duricies q̃ naſcunt' in ano ⁊ emo
roydas Si ſuccꝰ eius cũ melle in aq̃ cocta bibatur ſbtiliat ea que ſunt
in pulmone ⁊ facit bonũ anhelitum nã detinet pulmonẽ. Valet etiã
multum in frondiſia. i. in coitu. qꝛ ſuccus eius auget multum ſꝑma
cũ quis vult coire addit ad deſideriũ eius. ⁊ maior virtus ipſius her
be eſt qꝛ ſi q̇s eam portauerit eſt multũ potẽs in coitu. verumtñ non
teneat aliq̇d aliud ſuꝑ ſe niſi iſtã herbã tm̃: Si quis ponat eam in do
mo vel vinea vl' in rure habundãtur habebit redditꝰ ampliꝰ radix ip
ſius valet oĩbus illis q̇ volunt plantare vineas vel arbores. Et infã
tes portantes ipſam erũt bñ diſciplinati et amantes doctrinã et erũt
leti ⁊ gaudioſi. Cõfert etiam poſita in purgationibꝰ repellit demoẽs
omnes ¶ Predictas tñ herbas a xxiiȷ̃. die lune vſq; ad trigeſimũ ĩci
piendo collectionẽ ipſam leuare a mercuriȷ̃s ꝑ totam horã dierum ⁊
euellendo fac mẽtionẽ paſſionis ⁊ rei. Sed nomina paſſionẽ vl' rem
ꝓpter quã ipſam accipis herbã. loca tñ ipſam ſuꝑ frumentũ vl' ordeũ
et ea vtere ad opus tuum poſtea ¶ Explicit de v̇tutibꝰ herbarũ

¶ Secundus liber Alberti eſt de virtutibus lapidum quorundã.

Cum iam dictũ ſit de virtutibus herbarũ quorundã et de modo agendi. Nũc in pñti capittulo dicendũ eſt de lapidibus et ꝯſequẽter de quibuſdã eoꝝ effectibus et qualit' pñt accipi mirabilium opera

Magnes	Cellotes	Quirici
Obtalmus	Corallus	Radianus
Onix	Iupcol	Vrtices
Criſtallus	Criſolitus	Lazuli
Feripendanus	Elitropia	Smaragdus
Syloices	Calcidoneos	Iris
Topacion	Celidonius	Galaſia
Mephites	Gagatus	Galiates
Abaſton	Gena	Draconites
Adamas	Iſtinos	Echites
Agates	Tabrices	Epiſtretes
Allectorius	Criſolitus	Iacinctus
Eſmondus	Geratides	Orites
Amaticus	Nicomai	Saphirus
Girillis		Sannus

¶ Si vis ſcire vtruz mulier tua ſit caſta. accipe lapidem qui magnes vocatur eſt aũt ferrugmei coloris et inuenitur in mari indico et aliquãdo in ꝑtib⁹ teutonic⁹ in illa ꝓuĩcia q̃ frãcia oriẽtalis vocat'. Supone ergo lapidẽ hũc capiti mulieris ſi caſta eſt ipſa maritũ ãplexabit'. ſi aũt nõ ſtatim cadit de lecto.. Adhuc ãt ſi lapis iſte ponat' ſuper carbones in quatuor angulis domus. dico tritus et ſuper carbones ſperſus dormientes fugient edes et relinquent totũ ⁊ tũc poſſint fures recipere totũ quod velint

¶ Si vis fieri inuiſibilis. accipe lapidẽ qui dr obtalm⁹ et inuolue folio lauri Et dr lapis obtalmicus cuius color nõ nominat'. nã multoꝝ coloꝝ eſt. Et eſt talis virtutis q visus circũſtantium excecat vl' obortat. et ideo vocatur ꝓui⁹ latronũ.·. Conſtantius aũt pugno clauſo reddebatur per eum inuiſibilis

¶ Si vis incitare triſticias timores ⁊ fantaſias terribiles atq3 lites accipe lapidẽ q̃ vocatur Onix q̃ eſt nigri coloris et inuenit' meli⁹ genus eius repletum albis venis ⁊ venit de india in arabiam Et ſi col

lo vel digito ſuffitatur excitat ſtatim triſticias in hoīe ⁊ errores. ⁊ eti
am in ſomno excitat Fantaſias terribiles ⁊ etiā lites ⁊ hoc apud mo
¶ Si vis cōburere manꝰ alicuiꝰ ſine igne adhuc (dernos eſt exptuꝫ
et fugare arteticam. accipe lapidē qui vocatur Feripēdamꝰ ꝙ eſt fla-
ui coloris ꝙ ſi ſuſpendatᷣ collo alicuiꝰ curat arteticā Et ſi lapis iſte for
tiꝰ ſtringatᷣ ſtatī adurit manū. ⁊ ideo leuitᷣ et ſuauitᷣ vult palpari
¶ Si vis accēdere aīm alicuiꝰ ad gaudia ⁊ eiꝰ ingeniū acuere. accipe
lapidē ꝙ. Silonitos vocatur ⁊ naſcitᷣ in gremio teſtudīs indico ⁊ eſſe
variū dꝛ albo purpureoqꝫ colore Aliꝗ dicūt hūc eſſe viridē et in ꝑ ſie ꝑ
tibus inueniri ⁊ dicūt etiā creſcēte luna creſcere et e cōuerſo ⁊ addūt
phi antiqui ꝙ ſi guſtetᷣ cōfert ꝑſciām quorundā futuꝝ.·.ſi ſub lingua
ponatᷣ ꝑcipue ꝓma luna vna hora tm̄ habet virtutem iō āt luna ex-
iſtēte decima hꝫ hāc virtutē in ꝓma hora vľ decima Modꝰ āt ordinis
ꝙ cū ſit ſub lingua ſi cogitetᷣ de aliꝗ negocio vtrū debeat fieri aut nō.
Si fieri debeat cordi tenaciter infigitᷣ ita ꝙ auelli nō p̄t. ſi āt nō cor ab
iꝑo reſilit Ferūt etiā phi ꝙ curat ptiſicos debiles
¶ Si vis vt aqua buliēs ſtatī exeat manu immiſſa accipe lapidem ꝗ
Topaciō vocatᷣ a topalis inſula vel qꝛ auri ſilitudinē ꝓtēdit. et ſunt
due ſpēs vna eſt ſilis auro et hic precioſior eſt. alia ſpēs eſt crocea ma
gis tēſibilis coloris ꝙꝫ ſit aurū ⁊ eſt vilior. ſ. Exptū āt eſt in nr̄o tp̄e ꝙ
ſi in aꝗ buliēte mittatur deſtruere facit ꝙ ſtatim manu īmiſſa extra
hitur. Et hoc fecit vnꝰ de fratribus noſtris pariſius valꝫ etiā contra
emoptoycā et limaticā vel limaticā paſſionē
¶ Si vis vt aliꝗs nō ſentiat dolorem nec crucietur. accipe lapidē qui
dꝛ. Mephites a ciuitate ꝗ dꝛ mephis. et eſt hic lapis talis v̓tutꝭ. vt dt
aarō et hermes. ꝙ ſi teratᷣ ⁊ aꝗ miſceatᷣ et detur portare illi qui debe
ret vri vel aliꝗs cruciatus pati. tantā inducit ille potus inſenſibilita
tē ꝙ nō ſentiat paciēs penā neqꝫ cruciatum
¶ Si vis ignē ꝑpetuū et inexpugnabilē facere. accipe lapideꝫ qui dꝛ
Abaſtō et eſt ferrei coloris ⁊ ꝙꝫ plurimū in arabia repitur ſi eīn lapis
ille accēdatᷣ nūꝙꝫ poterit extingui eo ꝙ hꝫ naturā lanuginis ꝗ pluma
ſalamādꝛis vocatᷣ cū modico hūidi vnctuoſi pinguis inſeꝑabilis ē ab
iꝑo. et id fouet ignem accenſum in eo
¶ Si vis deuincere hoſtes .·. accipe lapidem qui vocatur Adamas
et eſt coloris fulgentis duriſſimus.·. ita ꝙ non poteſt frangi niſi ſan
guine hirci et naſcitur in arabia vel cipro. Et ſi ſiniſtro lateri alligetᷣ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

valet contra hoſtes et inſaniā et in domitas beſtias et venenoſas et
feros hoīēs ꝯtrai urgias et rixas cōtra venena et incurſus fātaſma
tū ⁊ quidā vocāt eum adamantem

❡ Si vis impetrare aliquid ab aliquo accipe lapidē qui allectori⁹ dr.
et eſt lapis gallinatij vel galli et eſt albus nitens vt criſtall⁹ et extra
hitur de vētriculo galli ł gallinatij poſtq̄ꝫ fuerit caſtrat⁹ vltra annū
quartū Et vt quidā dicunt poſt annū extrahitur et melioꝛ eſt qui ex
trahitur de gallo decrepito. et ad q̄ꝫtitatē fabe excitat venerem gra
tū reddit et cōſtantē et ſub lingua acceptū ſitim extinguit et hoc vlti
mū tpe nr̄o exptum eſt et ſubtiliter percepi

❡ Si vis deuincere beſtias et oīa ſomnia interp̄tare et de futuro ꝓ
phetizare accipe lapidem qui eſmondus dr vel amadus varij coloris
eſt omne venenum extinguit et facit vincere aduerſarios ⁊ ꝓphe
tizationem dat interpretationem omniū ſomniorum ⁊ enigmata in
telligere facit

❡ Si vis habere bonū intellectū in ſenſibus et non poſſe fieri ebrius
accipe lapidē qui amatiſtus dicitur purpurei coloris. et melioꝛ naſci
tur in india et valet contra ebrietatem et bonum in ſenſibus dat in
tellectum

❡ Si vis deuincere hoſtes et fugare lites. accipe lapidē qui vocatur
Berillus et eſt pallidi coloris lucis tranſparentis vt limphe. fer te
cū ⁊ vinces omnes lites ⁊ hoſtes fugabis reddetqꝫ inimicum mitem
in morib⁹ efficacē. reddit poteſtatē ſicut dicit aaron. etiam dat bonū
intellectum in ſenſibus

❡ Si vis diuinare de futuris. accipe lapidē qui vocatur. Celonites
eſt purpurei varijqꝫ coloris. et inuenitur in corde teſtudis. ſi quis āt
hunc lapidē ſub lingua guſtauerit diuinabit et predicet futura. Ve
rumtamē nō habet vtutē niſi luna prima cū fuerit accenſa et creſcēs
monoptes in vltimo deſcendente. ſic vult aaron de virtutibus lapi
dum et herbarum

❡ Si vis pacificare tempeſtates et flumina ꝑtranſire. accipe lapidē
qui vocatur corallus ⁊ eſt rubeus aliuſqꝫ albus ⁊ eſt cōp̄tum q̄ ſtatī
reſtringit ſanguinē et portatus pellit ſtulticiā et p̄bet ſapiētiam Et
hoc a quibuſdā tpe nr̄o exp̄tū eſt et valet contra tempeſtates et peri
cula fluuioꝝ

❡ Si vis accēdere ignē. accipe criſtallum ⁊ pone iuxta circulū ſol. i.

cõtra ſolez ⁊ appone aliq̃d cõbuſtibilis ⁊ ſtati lucẽte ſole calido allicꝫ
ignem. ⁊ ſi cũ melle potetur lac dabit

¶ Si vis acquirere ſapientiã ⁊ fugere ſtulticiã. accipe lapidem q̇ vo-
catur criſolitus ⁊ eſt lucide viriditatis poſitus in auro pellit ſtulticiã
et ſapientiam coufert

¶ Si vis vt ſol appareat ſanguineus. accipe lapidẽ q̇ elitropia dr̃. ⁊
eſt viridi coloris q̃ſi ſil'is ſmaragdo et eſt reſpſus ſanguineis guttis..
Hãc elitropiã appellant nigromãtici ꝓprio noĩe gẽma babilonicum
ꝙ ſi vnguatur ſucco herbe eiuſdẽ noĩs.. ⁊ in vas plenũ aqua mittat᷑
facit videri ſolẽ ſanguineũ ſicut videtur eclipſis Cuius cauſa ẽ ꝙ to-
tã aquaꝫ ebulire facit iu nebulã q̃ inſpiſſando aerẽ impedit ſolẽ vide
ri niſi q̃ſi rubeũ in ſpiſſo colore. poſt modicũ recedit illa nebula rorã
do q̃ſi ꝑ guttas pluuie Oportet aũt hoc vt fiet ꝙ ſit q̊ddã carmẽ ſacrũ
in quibuſdã carecteribus ⁊ ſicut accepti ꝓncipes ſi diuinãdo quedã ꝓ
dicant ꝓpter q̇d templorũ pontifices iſto lapide maxime vtebantur
in feſtis ydolorũ. Etiam geſta eũ hoc reddit hominem bone fame et
incolumen et longe vite. dicitur autem a phĩs antiquis ꝙ vnct⁹ her
ba ſui noĩs vt p̃diximus pollet virtute et inuenitur pluries in ethio-
pia cypro et in india

¶ Si vis effugere illuſiones oẽſqꝫ fantaſias et oẽs cauſas vincere. ac
cipe lapidẽ qui Calcedonios dr̃. ⁊ eſt pallidus fuſcus ⁊ aliq̃ꝫtulũ ob-
ſcurus. Si hic ꝑforetur et cũ virtute lapidis q̇ Sineris dr̃. collo ſuſpẽ
datur valet cõtra oẽs aduerſarios virtuteſqꝫ corꝑis conſeruat. et hoc
vltimũ exꝑtum eſt moderno tp̃e.

¶ Si vis eſſe g̃tus et placens hoĩbus. accipe lapidem qui Celidoni⁹
dicitur ⁊ eſt niger et rufus ⁊ de ventre hyrundinis extrahit᷑. rufus in
uolutus panno lineo vel corio vitulino. ſub ſiniſtra aſcella portatur
valet cõtra inſauiẽ et antiquos morbos ⁊ lãguores cõtra lit'giã paſſi-
onẽ ⁊ cõtra epidimiẽ. Euax refert ꝙ iſte lapis hoĩem facit facunduꝫ
⁊ g̃tũ ⁊ placentẽ eũ reddit Niger autẽ valet ꝯ ferrũ ⁊ iras et ad finẽ
incepti producit negocij. et ſi inuoluatur in folijs. Celidonie dicitur
obfuſcat viſum et debent extrahi in auguſto et vt frequenter duo in

¶ Si vis eſſe victorioſus cõtra (vna hyrũdine inuentuntur lapides
aduerſarios. accipe lapidẽ qui dicitur Gargatis ⁊ eſt diuerſi coloris.
⁊ dicũt antiqui ph̃i fore exꝑtuꝫ in. Alcide princip e qui q̃ꝫ diu portauit
ſemꝑ habuit victoriam et eſt lapis diuerſi coloris ſicut pellis capriole.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

¶ Si vis pſcire futur aliqđ accipe lapidem q̇ vocatur gena q̇ eſt ſicut
deus a beſtia ⁊ pone ſub lingua tua ⁊ ſicut aarō ⁊ ātiqui phi dicūt ꝙ
diu tenueris diuinādo pdices futᷓa nec aliq̄ mō errabis diuinādo.
¶ Si vis vt veſtis fiat incōbuſtibilis. accipe lapidē qui dr̄ hiſtinos q̇.
vt dicit Iſidorus ſil'is eſt croco ⁊ in ptib⁹ hyſpanie inuenit᷑ Et iſte la-
pis filabilis eſt ꝓpter vētuoſitatē in ipo raro factā iuxta gadeſhercu
lis ⁊ ſi de eo fiet veſtis nō pt vri ſed de igne nitet. Et hui⁹ ſpēi dicunt
¶ Si vis grām hrē ⁊ honorē accipe (carbunculum album.
lapidē q̇ dr̄ Tablices et eſt ſil'is criſtallo ⁊ de hoc referūt antiq̇ phi. vt
euax ⁊ aarō ꝙ eloquētie grām pſtat ⁊ honorē ⁊ cū hoc dr̄ ꝙ curat ō-
¶ Si vis fugare fantaſmata ⁊ ſtulticiā. accipe (nem idropiſim
lapidē q̇ dr̄ criſolitus ⁊ ē eadē ṽtute cū arſenico vt dr̄ aarō et euax in
libro de naturis hbarū ⁊ lapidū In auro poſitus ⁊ geſtat⁹ fugat ſtul
ticiā ⁊ fantaſmata cōpellit Sapiaꝫ etiā ꝯferre ꝓhibet᷑ ⁊ vꝫ cōtra timo
¶ Si vis iudicare cogitatiōes ⁊ opiniones alioꝝ accipe lapidē q̇ (rē
dr̄ Geratides ⁊ ē nigri coloris. teneat᷑ in ore. facit etꝫ geſtātē hilarem
¶ Si vis hrē victoriā ⁊ amiciciā accipe (⁊ graciosum omnibus.
lapidē q̇ dr̄ Nithomat ⁊ eſt idē ꝙ alabaſtrū et eſt de gn̄e marinoꝝ al-
bus nitens Et de hoc fiūt vnguēta ad ſepulchra mortuoꝝ.
¶ Si vis vt homo dormiendo tibi dicat que ſcit. accipe lapidē qui vo
catur Quiris ⁊ inuenitur lapis iſte in nido vppupe et ē lapis iſte la-
¶ Si volueris aliq̄d ab aliquo impetrare accipe (pis ꝓditorum
tecū lapidē qui vocat᷑ Audianus et eſt lapis niger trāſlucēs q̇ (cū capi
pita galloꝝ dātur cōedere formicis (inuenit᷑ poſt tpa multa in capite
¶ Si vis facere ꝙ canes nec ve (galli et eſt idem ꝙ tonatidus
natores poſſint nocere alicui aīali qđ venat᷑ pone corā ipo lapidē qui
vocat᷑ Liperi⁹ ⁊ ſtatim id ad lapidē curret Hic em̄ lapis inuenit᷑ in li-
bia et oēs beſtie currūt ad iſtū lapidē tanꝙ ad ſuū defenſorem prohi-
bet ne canes vel venatores noceāt eis
¶ Si vis cōburere man⁹ alicuius ſine igne accipe lapidē qui vocatur
vnces quē pri⁹ dixim⁹ pncipē apij qđ eſt ignis ⁊ ē vt ignis hūc lapidē
ſi q̇s ſtringit fortit᷑ ſtatim adurit manū velut cōburat᷑ igne materia
li quod eſt mirabile
¶ Si vis curare melācoliā vel quartanā in aliquo. accipe lapidem q̇
dicitur lazuli. ſimulatur enim colori celeſti. ſicut intus corpuſcula au
rea Et eſt certum et expertum ꝙ curat melancoliam et quartanam

¶ Si vis acuere alicuiꝰ ingeniũ vel opes augere ſuas vel etiam fu-
tura pdicere. accipe lapidẽ qui ſmaragdus dr ⁊ eſt mũdiſſimꝰ trãſlu
cens ⁊ planus vel flauus eſt melior. Et aufertur de nidis griffonum
⁊ cõfortat et cõſeruat Et geſtatꝰ facit hominẽ intelligere et memori-
am bonã confert auget opes deferentis. Et ſi quis ponat ſub ligua
ſua ſtatim pphetabit

¶ Si vis facere irim apparere. accipe lapidem qui vocatur iris. ⁊ ẽ
albus ad modũ criſtalli q̃dratus ſeu cornua habens Si iſte lapis po-
natur in radio ſolis ſtatim reflectendo facit apparere irim in pariete
vel in muro

¶ Si vis lapidẽ vnũ qui nũq̃ calefiat. accipe lapidẽ qui dr. Galaſia
⁊ eſt hñs grandinis figurã et colorẽ et duriciã habet adamantis. Si
lapis iſte in igne ponatr fortiſſimo nũq̃ calefiet. ⁊ eſt cauſa. qr habet
poros ita conſtrictos ꝙ calor ingredi nõ poteſt corpus lapidis.. Dicit
enim aaron ⁊ euax ꝙ lapis iſte geſtatus mitigat iram luxuriam. et
ceteras alias paſſiones

¶ Si vis ſcire vtrũ vxor iaceat cũ aliquo alio marito. accipe. Galia-
tes lapidẽ ſic appellatũ q̇ eſt idẽ cũ catabre. et inuenitr in libia et brita
nia. eſtq; duplicis coloris. ſcz nigri ⁊ crocei ⁊ inuenitur glaucus ten-
dens ad palliditatẽ. curat vdropiſim ⁊ fluentes dentes cõfirmat. Et
dt Auicẽna ꝙ ſi lapis iſte teratur et lauetur ſi lauatura detur alicui
mulieri ſi virgo non ſit ſtatim vrinabit. ſi virgo: non

¶ Si vis hoſtes ac inimicos deuincere. accipe lapidẽ qui dr. Draconi
tes a capite draconis. et ſi de vino lapis extrahatur valz cõtra oĩa ve
nena. et ferẽs eũ in ſiniſtro brachio oẽs hoſtes deuincet

¶ Si vis amorẽ gñare inter aliquos duos. accipe lapidẽ q̇. Echites
dicitur. q̇ aq̇buſdã dr aquileꝰ. qr aq̇le in nidis ſuis hos collocãt. pur
purei coloris eſt Et inuenitr iuxta littora occeani et aliqñ in pſia. ⁊ in
ſe cõtinet aliũ lapidem qui in ipõ ſonat qñ mouetur. Fertur ab anti
quis phis ꝙ hlapis ſiniſtro brachio ſuſpenſus cõſiliat amorẽ inter vi
rũ et vxorẽ. cõfert pgnantibꝰ. aborſum impedit. piculum pterritiõis
mitigat ⁊ caducis dr valere. Et ſicut dicũt caldei ſi in cibo ſit venenũ
⁊ lapis predictus ponatur in eo phibet ne cibus ille poſſit deglutiri.
⁊ ſi ſbtrahatur ſtatim deglutitur hoc vltimũ a quodã fratrum nroꝝ
ſenſibiliter examinare vidi.

¶ Si vis reddere hoiẽm tutũ. accipe lapidem qui Terpiſtrites num

cupatur. in mari gñatur rutilans eſt et rubicũdus Et dr in libro Al
chorat ſi añ cor geſtat hoiẽm reddit tutũ ⁊ oẽs compeſcit ſeditiones.
Dicitur etiã cõpeſcere locuſtas volucres nebulas grandines ac tem-
peſtatẽ a fructibus terre Et eſt expertũ a pluris modernis et a quibuſ
dam fratrũ noſtrorum. ꝙ oppoſitus radio ſolis radios igneos emittit
Item ſi lapis iſte in aquã bulientem ponatur ſtatim ceſſabit buliri ⁊
poſt modicũ refrigeſcit

¶ Si vis vt peregrini ꝑgant tuti. accipe lapidẽ qui. Iacinctus voca-
tur eſt m[u]ltorum colorum viridis aũt eſt melior et habet venas rubeas
et vult in argento collocari et in lecturis q̇buſdã dr ꝙ eius duo ſunt ge
nera aquaticus ⁊ ſaphirinus Aq̃ticus flauus eſt albeſcens Saphiri-
nus aũt flauus plucẽs valde nihil hñs aquoſitatis ⁊ hic eſt melior
Et de hoc ſcribitur in lecturis phorum. ꝙ digito vel collo geſtatus red-
dit ꝑegrinos tutos ⁊ gratos hoſpitibus Et ſomnũ ꝓuocat ꝓpter ſuã
frigiditatem. et hoc ꝓprie habet ſaphirinus

¶ Si vis ſeruari a diuerſis caſibus et peſtiferis morbibus. Accipe lapidẽ
qui. Onthes vocatur cuius tres ſunt ſpecies. vna nigra. alia viridis.
tercia cuius altera ꝑs eſt aſꝑa altera plana. ⁊ color eius quaſi forila
mina eſt. ſed viridis habet maculas albas Hic lapis geſtatus p̃ſeruat
a diuerſis caſibus et periculis mortis

¶ Si vis cõſiliari pacẽ. accipe lapidẽ qui vocatur Saphirus q̇ venit
ab oriente in indiam ⁊ flauus eſt melior qui non eſt tã lucidus pacẽ cre
at ⁊ ꝯcordiã. purã ⁊ deuotã ad deũ aĩam efficit. aĩm cõfirmat in bo
nis ⁊ hoiẽm refrigeſſere facit in interiori ardore.

¶ Si vis curare vertiginẽ Accipe lapidẽ qui ſanus vocatur a ſanua
inſula. mẽtẽ deferẽtis cõſolidat alligatus manũ ꝑturiẽtis impedit ꝑ-
tum et ipm cõtinet in ventre idcirco ꝓhibetur in re tali ne lapis iſte
mulierem tangat

In libro numeraliu m aarõ et euax multa ſimilia et alia inuenies

¶ Modos aũt agẽdi in his in hoc cõſiſtit vt ꝓ effectu bono deferens
ſit mundus ab omni corporis pollutione

¶ Videtur dicere. Iſidorus. Limacam habere in capite lapidem
nobiliſſime virtutis et eſt albi coloris quem quiritum dederit bibere
ſtranguriose perfecte ſoluit vrinam et breuiter ſanat. Item ſoluit
quartanam. Item tollit albuginen oculorum Item ſi mulier preg-
nans cum portauerit ſuper ſe non amittet fetum Itẽ valz ptiſicis ca-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

ro ipſaꝝ cocta et cõmeſta. Item puluis ipſaꝝ vſtaꝝ cum corticibus cõfert ficubus. ⁊ cũ aliquibuib⁹ granis piperis ſcꝫ ficubus et tondiolomantibus que naſcuntur in ano Similit̄ ipſe crude cũ corticib⁹ piſtate rumpunt apoſtemata matura

Liber tercius alberti magni et eſt de virtutibus animalium quorundam

CVm ſuperius dictum ſit de quibuſdam effectibus cauſatis virtute lapiduꝫ quorundã. et de eorum mirabili efficatia ſiue operatione Nunc dicendũ eſt in iſto p̄ſenti capitulo de quibuſdã effectibus cauſatis a quibuſdã animalibus

Aquila	Experiolus	Pellicanus
Taſſo	Leo	Coruus
Bubo	Foca	Miluus
Hircus	Anguilla	Turtur
Camelus	Muſtela	Talpa
Lepus	Vppupa	Merula

¶ Aquila auis ſatis nota eſt. a caldeis Ktuorar dr̄ A grecis. ſimbicit Refert aarõ ⁊ euax ꝙ mirabilẽ habet naturã ſiue virtutem. q̇a ſi eius cerebrũ pulueriꝫetur ⁊ cũ ſucco cicute miſceat̄ ex hoc comedẽtes ſtatim ſe capiẽt ꝑ capillos nec ſe dimittẽt donec acceptũ portauerint. Hui⁹ aũt effect⁹ ratio eſt. qꝛ cerebrũ illud calidiſſimũ eſt. ita ꝙ generat v̓tutẽ fantaſticã obturando meatũ ꝑ fimum

¶ Taſſo eſt animal ſatis notũ A caldeis enim vocat̄ arapa A grecis vero orgalo dr̄ De hoc enĩ dicit aarõ. ꝙ ſi pedes eius ab aliquo ferentur nũq̄ꝫ vexabit̄ ſed ſemꝑ progredi appetet Item geſtans pedes eí⁹ ſemper vincet et ab inimicis ſuis timebit Et dicit ꝙ dexter eius oculus in corio lupi inuolutus reddit hominem placẽtem graciolum et benignũ Et ſi ex p̄dictis rebus fiat cibus vel puluis in cibo alicui datus multũ diligetur ab eo Hoc aũt vltimũ tp̄e noſtro expertũ eſt Et ſi p̄dicta cõfectio ponat̄ in fimo ſicut v̓mes venenoſi. de quib⁹ ſi aliq̄s comederet ſtatim dormit ⁊ non poterit excitari donec ſuffumigatur ariſtologia et maſtice

¶ Bubo ē auis ſatis nota. que a caldeis magi dr̄ ⁊ a grecis Hyſopus Huius auis mirabiles ſunt virtutes Si enim cor eius cum dextro pede eius ſuper dormientem ponatur ſtatim tibi dicet quicquid fecerit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

et quicq̄d ab eo interrogaueris. Et hoc a fratribus nr̄is eſt expertum
modn̄o tp̄e. Et ſi hoc iter ſibi ponat q̇s ſub aſcella nullus canis ei la-
trabit: ſed obmuteſcet. Et ſi ꝯiūctio p̄dictoꝝ cū alia ſua ſuſpendat᷑ ad
arborē aues ꝯgregabuntur ad arborē

Hircus eſt beſtia ſatis nota a caldeis erbichi. a grecis vͦo mallai ap-
pellat᷑. Si ſanguis eius accipiatur tepidus cū aceto et aſſentiōis ſuc-
co et ſimul cū vitro buliat᷑ reddit vitrum molle ad modū palle. pote-
ritq; cōtra murū vel parietē ꝓici et nō franget᷑. Et ſi p̄dictū ꝯpoſitū
in vaſe ponatur et de hoc vnguatur facies. res mirabiles et horribi-
les apparebūt et videbitur ei ꝙ debeat mori et ſi p̄dictum in igne po-
natur et ſi ibi ſit aliquis caducus oppoſito lapide magnete ſtatim ca-
det ad terrā ſicut mortuus. ſi ei datur aqua anguillaruꝫ ad potandū
ſtatim curabitur

Camelus eſt animal ſatis notū. a caldeis eū Chuboi. a grec̄ Iphi
vocat᷑. Si eius ſanguis ſupra caput ponatur in pelle ſtelliōis ſtellis lu-
cētibus videbitur ꝙ ille ſit gygas. et ꝙ eiꝰ caput ſit in celo. ⁊ de h᷑ ha-
betur in libro. Alchorat ab Hermete. et ſimiliter ſi ex hoc aliq̄s come-
derit ſtatim exibit de ſenſu ⁊ ſi lucerna eius cū ſanguine vncta accen-
dat᷑ videbit᷑ ꝙ oēs hoiēs circūſtantes habeāt caput cameli· duꝫ tū nō
ſit lumē extrinſecū alterius candele.

Lepus eſt aīal ſatis notū. a caldeis veterellū. a grecis vͦo Onolo-
ſam vocatur Huius virtus mirabilis refertur. Dicit ei euax ⁊ aarō
qd̄ pedes eius iuncti cū lapide alias capite merule mouēt hoīeꝫ ad au-
daciam ita ꝙ non timet mortē.·. ⁊ ſi ſiniſtro brachio alligetur perget
quo voluerit et tutus redibit abſq; periculo ⁊ ſi cani detur ad come-
dendum cum corde muſtele de cetero non vociferabit etiam ſi interfi-
cietur

Experiolus eſt aīal ſatis notū. Vnguis eius ſi cōburatur ⁊ ꝯſolidet᷑
et detur in cibo alicui equo non comedet per triduum. et ſi predictuꝫ
ponatur cum aliquātulo. trebentū erit lucidum et ſecundo fiet quaſi
nubes. et ſanguis ſi ꝓiciatur in aquā aliquantulum fiet tonitruum
horribile

Leo eſt aīal ſatis notum. a caldeis Alamꝰ vocat᷑. a grecis Geruth
ſi ex eiꝰ pelle fiāt corrigie p̄cinctus ex illis nō timebit hoſtes. ⁊ ſi de eiꝰ
carnibus q̇s comederit et de eius aqua biberit ꝑ tres dies curabitur
a febre quartana. et ſi eiꝰ oculus ſub aſcella ponatur vl᷑ portet᷑ oēs be-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

ſtie inclinato capite verſus vma terga fuge dabunt

Foca eſt piſcis ſatis notus. a caldeis daulabur. a grecis em̄ labor dr̄
Hic piſcis eſt diuerſe nature. Si enim lingua eius accipiatur et etiā
cuꝫ aliquātulo de corde eius in aqua ponatur ꝓ certo ibi cōgregabūt
piſces ⁊ ſi ſub aſcella portaueris nullꝰ in iudicio ꝯtra te victoriā habe
re poterit ſed iudicē ſuauē ⁊ benignū habebis

Anguilla eſt piſcis ſatis notꝰ. Huiꝰ aūt ꝓut vult euax et aaron mi-
rabiles ſunt v̊tutes. Si em̄ moriat̄ defectu aque corpe integro rema-
nēte ⁊ accipiat̄ acetū forte ſi miſceat̄ ſanguine vulturis ⁊ ponat̄ ſub
fimo iu aliquo loco oēs q̊tquot fuerint recuperabūt vitā ſicut p̊us ha
buerūt. Et v̊mis eius anguille extrahatur ⁊ in p̄dicta ꝯfectione po-
natur ꝑ menſem vnū v̊mis mutabit̄ in anguillā nigerrimā de qua ſi
quis comederit morietur

Muſtela eſt aīal ſatis notū Si cor huiꝰ aīalis comedat̄ adhuc eo pal
pitāte facit ſcire futura.. et ſi de corde cū oculis et lingua canis aliq̄s
comedat ſtatim amittet vocem

Uppupa ē auis ſatꝫ nota. a caldeis Gori dicta. a grecis Iſon Ocu-
li eiꝰ geſtati faciūt hoīem ḡcioſum et ſi oculi eiꝰ ferāt̄ corā pectore oēs
eiꝰ inimici pacificabunt̄. ⁊ ſi caput eius in burſam tuā habueris non
poteris decipi ab aliquo mercatore. hoc aūt exptum eſt a fratribus
noſtris

Pellicanꝰ eſt auis ſatis nota. a caldeis Voltri. a grecis v̊o Iphila-
ti vocat̄. Huiꝰ em̄ auis v̊tus mirabilis eſt. Si eius pulli interficiant̄
dū tn̄ cor ipſoꝝ pulloꝝ frangat̄ et de eius ſanguine accipiatur et tepi
dus in ore pulloꝝ ponatur ſtatī ſumūt vitā ſicut priꝰ Si em̄ ſuſpēda-
t̄ ad collū alicuiꝰ auis ſꝑ volabit donec cadet mortua et ſi dexter eius
pes ponatur ſub fimo calido ꝑ tres menſes ex humore ⁊ calore quem
auis habet ḡnabitur viua ⁊ mouebit ſe Et hꝫ etiam teſtatur Hermes
in libro alkorat et plinius

Coruus eſt auis ſatis nota. et eius v̊tus mirabilis vt refert euax ⁊
aaron. ſi em̄ oua eius coquātur. et iteꝝ in nide ponantur ſtatī coruꝰ
ꝓcedit ad mare rubꝝ in quadā inſula vbi eſt aldoricus vel aldricus ſe
pultus et affert lapidem quendam quo tangit oua ſua ⁊ ſtatim fiēt
cruda ſicut p̊us erāt. mirabile eſt valde oua cocta recitare Si autem
lapis iſte ſupponatur in anulo ſupponendo ſibi folium lauri et tan-
gatur vinctus cathenis vel ianua clauſa. ſtatim ſoluetur vinctus et

aperitur ianua Et etiā ſi iſte lapis ponat᷑ in ore dat intellectū oīꝫ aui
um. vnus aūt lapis eſt indicus qꝛ in india reperitur ſ̃m quoſdā ⁊ ali
q̄n in mari rubro varijqꝫ coloris eſt. ⁊ facit oēs iras obliuiſci ſicut ſup̄
diximus de eodē lapide
Miluus eſt auis ſatis nota. a caldeis. Gificꝰ. a grecis molos dr̄. Si
caput eius accipiat᷑ et feratur ante pectꝰ dat honorē ⁊ graciā oīm ho
minū et mulierū Et ſi ſuſpendatur ad collū galline nūq̄ȝ ceſſabit cur
rere donec deponat᷑ illud Et ſi eius ſanguine inunguatur criſta gal-
li de cetero nō cantabit In genibus eius inuenit᷑ q̇dā lapis ſi inſpici-
atur ſubtiliter. q̇ ſi ponatur in cibo duoꝝ inimicoꝝ fient amici et erit
pax optima inter eos.
Turtur eſt auis ſatis nota. a caldeis dr̄ Mulon. a grecis Pilax. Si
cor huius auis feratur in corio lupi. nunq̄ȝ de cetero habebit ferēs ap
petituz luxuriandi et ſi cor eiꝰ cōburat᷑ et ſup̄ oua alicuius auis pona-
tur nunq̄ȝ de cetero ex eis p̄t gn̄ari fetꝰ Et ſi pedes eiꝰ ſuſpendant᷑ ad
arborē de cetero nō fructiferabit Et ſi eiꝰ ſanguis cū aq̄ talpe cocte vn
gatur locus piloſus ad equū cadēt nigri capilli
Talpa eſt aīal ſatis notū. Huius aīalis v̇tus mirabilis vt refertur
a phis. Si pes eius inuoluatur folio lauri et ponatur in aure eq̇. ipſe
fugiet pre magno timore. Et ſi in nido alicuiꝰ auis ponatur nunq̄ȝ ex
ouis illis exibit fetus. Et ſi talpas fugere volueris pone eā in ollā et
ſulphur viuū accēſum et ibi cōuenient oēs alie talpe et aqua decoctio-
nis ipſius dealbat equū nigrū
Merula eſt auis ſatis nota. ⁊ eſt eiꝰ virtꝰ mirabilis. qꝛ ſi penne ale
eius dextre ſuſpendātur in medio domus cū filo rubeo q̄d nunq̄ȝ fu-
erit in vſu nullus poterit dormire in illa domo donec deponatur Et
ſi cor eiꝰ ponat᷑ ſb capite dormient; et ab eo q̄ratur oīa dicꝫ q̄ fecerit al
ta voce Et iterū ſi in aqua putei ponat᷑ cū ſanguine vppupe et cōmiſ
ceātur poſtea vngātur inde tp̄ora alicuiꝰ ſtatim infirmabitur vſqꝫ
ad mortem
MOdus agēdi oīm p̄dictorū vt effectus bonus ſit et vtilis. et qꝫ fi
at ſub planeta beniuolo. vt ioue et venere.. Et in malo effectu
ſub planeta maniuolo vt ſaturno vel marte. Et hoc ex diebus eorꝫ
et horis ſuis. Si quis autem hoc recte fecerit ꝓcul dubio veritatem ⁊
vtilitatē ⁊ maximā efficatiā inueniet in p̄dictꝭ ſicut ſepius vna cū no
ſtris fratribus tp̄ibꝰ nr̄is ſum exptꝰ ⁊ vidi. Cōſideret h̄ igitur qui pre

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

dictoꝝ copiā inueniet poſſidere vel dum efficatiā et virtutem vtruꝫ ſe habeant in effectu bono ſeu ſuis ꝯtrarijs ꝙ bona ſub beniuolo pla neta experiantur ⁊ mala ſub maliuolo . ⁊ inueniet qđ dictū eſt. nā ſi in ſuis ꝯtrarijs fierent. vt bon⁹ effectus in ſigno maliuolo vel e ꝯtra impedirēt᷑ vtus ⁊ effect⁹ ei⁹ ꝓpter ſuū cōtrariū. ⁊ ſic bona ⁊ vera vi lipenderet᷑ Videm⁹ eñ ꝗ̄ plurimos falli in certis ac veris ꝗ̄ ſi ſignoꝝ vel tpm q̄litates agnoſcerēt et cuſtodirēt in ſupradictis voluntatē cō ſequerētur et effectum

Videt᷑ dicere. Iſidorus ꝙ cinis rane magne ſuꝑ ſe portat⁹ ad ſonas valde retinet fluxū menſtruoꝝ. ⁊ in ꝓbatione ſi ligetur ad collū gal line nō exibit ſanguis ex ea velox alio aīali. Itē diſſipatus cū aqua ex eo vnguat᷑ nō amplius naſcentur inde pili.

Si quis enim cor canis in ſiniſtra ꝑteportauerit oēs canes obmuteſ cēt. Si ꝗ̄s oculū dexterū lupi ligauerit in manica dextra hoiēs neqꝫ canes ei nocere poterunt ⁊ c̈

Et vt oia q̄ ſupius dcā ſunt et etiā docētur inferius ꝗ̄ aſtroꝝ peritiā nō habent ad effectum ſui deſiderij facilius poſſint accōmodare. Pri mo notabis ꝙ hora ſnmitur dupliciter. ∴ videlicet equalis ⁊ ineq̄lis. Hora equalis ē hora horologij q̄ ſꝑ equalis exiſtit Inequalis aūt cōſi derat᷑ ſecundū ꝙ dies maiorant᷑ vel minorantur. Nam ſemper aſtro logi ꝯſiderāt tempus quo ſol ſtat ſuꝑ horiſonta ſuū. ∴ et illud vocant diem vel arcū diurnū ⁊ viceuerſa noctē Id aūt temp⁹ qđ diem appel lat in ꝑtes diuidūt. xij. equales q̄ ſunt hore eiuſcemodi diei. et ꝗ̄cquid de die đr de nocte oppoſito mō intelligas Et vt clarius ꝑcipias pona m⁹ ꝙ ſol emergat horiſontem hora octaua horologij habemus vſqꝫ ad occaſum ſedecim horas horologij. ∴ quas multiplicemus per qua draginta prout quadraginta ſunt minuta cuiuſqꝫ hore horologij ⁊ ha bemus noningenta ſexaginta minuta que diuidam⁹ per duodecim. prout duodecim ſunt hore diei applicando cuilibet hore ſuam portio nem. et habebimus tunc octuaginta minuta hore· quelibet ergo ho ra talis diei habebit oct uaginta minuta. ∴ que capient horam vnam et vnum terciū hore horologij et toto illo tempore conſiderabitur do minus planete illius hore quēadmodum infraſcripta tabula demō ſtrabit. Quelibet hora ſue noctis nō habebit niſi quadraginta minu ta. ꝙ ſi de reliquis ſuo modo intelligas ſm videlicet ſolis ortum ſuꝑ terram quia non ea hora que media eſt inter noctē ⁊ diē dies đicitur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

ſed dies ꝓprie intelligitur cū ſol videri poteſt. Cū ergo voles cuiuſqꝫ planetaꝝ dominum conſiderare. nā vnaquaqꝫ hoꝛa quilibet plane-ta ſuum habet dominū. ∴ hoꝛas ipſas ſupꝛa ſcripto modo conſiderabis et ſic poteris ad finem ꝓpoſiti ꝑuenire. Conſideratur etiam diei initium a pꝛima hoꝛa pꝛecedentis diei poſt meridiē ſic diuidatur dies dominic⁹ in duas ꝑtes equales. et ſic duodecim hoꝛarū diuide in duas Erit ergo hoꝛa decimaoctaua dimidium diei et ṗma hoꝛa ſequēs erit initium diei lune

De aſtris et planetis rerū ſcias. ꝙ dies dominic⁹ hꝫ aſtrum ſuum ſub ſole Dies lune hꝫ aſtrū ſuū ſub luna Dies martis habꝫ aſtrū ſuū ſub marte Dies mercurij habet aſtrū ſuū ſub mercurio. Dies iouis hab ꝫ aſtrū ſuū ſub ioue Dies veneris habet aſtꝝ ſuū ſub venere. Dies ſaturni habet aſtꝝ ſuū ſub ſaturno

Nota ꝙ oīs actus verus fieri debet ſub ſuo planeta et melius eſt. ſi in pꝛopꝛio die illius planete et in ipſius hoꝛa ꝓpꝛia. vt vbi gracia ſub Saturno. vita. edificium. doctrina. . mutatio. Sub ioue. honoꝛ. optatū. diuicie. indumentū Sub marte bellū. carcer. matrimoniū inimicus. Sub ſole ſpes. lucrū. foꝛtuna. heres. Sub venere amicus vł ſocietas. via. amica. peregrinus Sub mercurio. eger. amiſſio. debitū. timoꝛ Sub luna pallaciū. ſummū. mercatū. furtum De hoꝛis dierū et noctiū. ṗmo de hoꝛis dominice. hoꝛa eius ṗma ſol. ſcḋa venus. tercia mercurius. quarta luna. quinta ſaturnus. ſexta. iupiter. ſeptima mars. octaua ſol. nona venus. decima mercurius. vndecima luna. duodecima ſaturnus

Noctis vero pꝛima eius hoꝛa iupiter ſecunda mars. tercia ſol q̄rta venus. quinta mercurius. ſexta luna ſeptima ſaturnus octaua iupiter. nona mars. decima ſol. vndecima venus. duodecima mercurius

Diei lune. pꝛima eius hoꝛa luna: ſcḋa ſaturn⁹. tercia iupiter. quarta mars quinta ſol. ſexta ven⁹. ſeptima mercurius octaua luna nona ſaturnus. decima iupiter vndecima mars duodecima ſol

Noctis vero. pꝛima eius hoꝛa venus. ſecunda mercurius tercia luna. quarta ſaturnus quinta iupiter. ſexta mars ſeptima ſol octaua venus. nona marcurius. decima luna. vndecima ſaturnus. duodecima iupiter

Diei martis. ∴ pꝛima eius hoꝛa mars. ∴ ſecunda ſol. ∴ tercia venus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

q̃rta mercurius. q̇nta luna. ſexta ſaturnus. ſeptima inpiter. octaua mars. nona ſol. decĩa venꝰ. vndecĩa mercuriꝰ duodecima luna

Noctis v̉o martis ṗma eiꝰ hora ſaturnꝰ. ſcd̉a iupiter. tercia mars. q̃rta ſol. q̇nta venꝰ. ſexta mercuriꝰ. ſeptima luna. octaua ſaturnꝰ. nona iupiť. decima mars. vndecima ſol. duodecima venus

Diei mercurij. ṗma eiꝰ hora mercurius. ſcd̉a luna. tercia ſaturnus quarta. iupiter. quinta mars. ſexta ſol. ſeptima venus. octaua mercurius. nona luna. decima ſaturnus.· vndecima iupiter.·. duodecima mars

Noctis vero mercurij. eius hora ſol. ſcd̉a venus. tercia mercurius. q̃rta luna. q̇nta ſaturnus. ſexta iupiter. ſeptima mars.· octaua ſol nona venus.·. decima mercurius.·. vndecima luna.·. duodecima ſaturnus

Diei iouis ṗma eiꝰ hora iupiter. ſcd̉a mars. tercia ſol. quarta venꝰ. quinta mercuriꝰ. ſexta luna. ſeptima ſaturnꝰ. octaua iupiter. nona mars. decima ſol. vndecima venꝰ. duodecima mercurius

Noctis v̉o iouis ṗma eiꝰ hora luna ſcd̉a ſaturnꝰ. tercia iupiter. q̃rta mars q̇nta ſol ſexta venꝰ. ſeptĩa mercuriꝰ. octaua luna. nona ſat̉nꝰ. decĩa iupiter. vndecima mars. duodecima ſol

Diei veneris ṗma eiꝰ hora venus. ſcd̉a mercuriꝰ. tercia luna.·. q̃rta ſaturnꝰ. q̇uta iupiter. ſexta mars. ſeptĩa ſol. octaua venꝰ. nona mercurius decima luna. vndecima ſat̉nꝰ. duodecima iupiť

Noctis vero veneris. prima eius hora mars. ſecunda ſol. tercia venus. quarta mercurius. quinta luna. ſexta ſaturnus. ſeptima iupiter. octaua mars. nona ſol. decima venus. vndecima mercurius.·. duodecima luna

Diei ſabbati ṗma eius hora ſaturnꝰ. ſcd̉a iupiter. tercia mars. q̃rta ſol q̇nta venus. ſexta mercuriꝰ. ſeptima luna. octaua ſaturnꝰ. nona iupiť. decĩa mars. vndecima ſol. duodecima venus

Noctis v̉o ſabbati ṗma eiꝰ hora mercurius. ſcd̉a luna. tercia ſat̉nꝰ. q̃rta iupiter. quiuta mars. ſexta ſol. ſeptima venus. octaua mercuriꝰ. nona luna. decima ſat̉nꝰ vndecima iupiter. duodecima mars

Et nota ꝙ iupiter et venꝰ boni ſunt. ſaturnꝰ et mars mali. ſol v̉o ꝛ luna mediocres. mercurius aũt cũ bonis bonus. ꝛ cũ malis malꝰ

Albertus magnus de mirabilibus mundi feliciter incipit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Oſtq̃ꝫ ſcimus ꝙ opus ſapientis eſt facere ceſſare mira-
bilia reꝝ q̄ apparēt in cōſpectu hoim̄. q̃ꝫuis varia q̃ꝫuis
diuerſa et plurimū admiranda nō ceſſamus inquirere
ſcripta autoꝝ. donec ſufficienter apparet magna pars
operū mirabiliū. tandeꝫ aūt occurrit nobis res vltime mirabilitatꝭ
et extranietatis.. apparentis tñ inſenſibilis omniū hominū fere et
vulgoꝝ et eſt ligatio hominū et v̓tutū ipſoꝝ ꝑ incantatiōes ꝑ carac-
teres per beneficia et ſermones et multa valde vilia que penitus nō
videnť poſſibilia nec hn̄tia cauſam ſufficientē. et cuꝫ diu ſolicitauerī
aīm ſuꝑ hoc inuenim⁹ ſermonē ꝓbabilē. Auicenne ſexto naturaliū
ꝙ dum hoim̄ aīe ineſſet q̄dā virtus imitandi res et ꝙ res alie eſſent
obedientes ei qñ ipſa fertur in magnū amorꝭ exceſſum. aut odij aut
alicuius talium. Cū igiť anima alicui⁹ fertur in grandem exceſſuꝫ
alicuius paſſionis inuenitur exꝑimento manifeſto ꝙ ipſa ligat res
et alterat ad idē qđ deſiderat ⁊ diu nō credidi illđ. Sed poſtq̃ꝫ legi li-
bros nigromanticos ⁊ libros imaginuꝫ et magicos inueni ꝙ affectio
aīe hominis eſt radix maxima omniū haꝝ rerū ſeu propter grandeꝫ
affectionē alteret ſuū corpus et alia que intendit. ſiue propter digni-
tatē eius obediant ei res alie viliores ſeu cū tali affectione ext̓mina-
ta ꝯcurrat hora cōueniens aut ordo celeſtis aut alia virtus que q̃ꝫuis
faciat illud reputauimus tñ aīm facere iam publicum ⁊ verificatuꝫ
eſt ꝙ ligationes hominū incātationes et promotiones ad iram odiū
amiciciaꝫ detrimētū et gaudiū ſunt ꝯn̄tes ad grādes protectiones et
tu vides vulg⁹ ꝙ ſ̓m naturam fertur ſuper res ꝙ cōtinet hec omnia
et appetit bn̄dictiones maxime electarū ⁊ dignaꝝ perſonaꝝ abhor-
ret maledictiōes ⁊ blaſphemias vetulaꝝ tanq̃ꝫ in eis ſit v̓tus aut ſal
tem cū eis aliq̃ mala virtus annexa. q̇ ergo vult ſcire huius rei ſecre
tū vt oꝑetur illud ⁊ diſſoluat. ſciat ꝙ p̄t ligare oīs aīa q̄ venit in grā
dem exceſſuꝫ et vltima tñ illius in tm̄ ꝙ ſuꝑet eos quos ligat et debꝫ
eos facere illud illa hora in qua inuadit eū ille exceſſus: et cū illis re-
bus q̄s ſibi tūc dictat aīa.· ipſa eñ cū ſic eſt auida rei quaꝫ vult oꝑari
arripit ex ſe ſuꝑ horā maiorē et meliorē q̄ eſt ſuꝑ res magis cōtinētes
ad illđ ligari aūt pn̄t quicūqꝫ minus ſunt inuicē feruidi in amore q̃ꝫ
ſit inuicē ligans eos in odio. Tūc eñ aīa ligantis nō p̄t ſuperuincere
animū illoꝝ cū fortius trahant in contrarium q̃ꝫ ipſa ſoluunt.· ergo
omnia hec illi qui ſunt fortiores in cōtrario q̃ꝫ fuit ligans eos. et h̓ ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

ſilla hora in qua inuadit ipm appetitus extraneus. vt cũ illis reb⁹ q̃s tunc dictat animus. ꝙ ſemper maior exceſſus animaꝝ ligat et ꝓhi‑ bet minorẽ aut ſoluit ſcimus ergo ex hoc. ꝙ quidam ligari nõ pñt cũ ſint magis feruidi inuicẽ ꝙ̃ aliquis cõtra eos quidã autẽ ſolui nõ pñt cũ ſit eos ligantes maximus exceſſus. quidã aũt ligãtur et ſoluũtur qꝛ inueniũtur quidã maximi exceſſus in ligando quidam vero maxi mi in diſſoluendo. Et vniuerſaliter ille ligat qui auidus ardet et ille ſoluit qui fortius capitur et intendit ſe in illud. Faciunt ergo hoc cuꝫ his que dictat animus et tũc illa hora ad illos. et tu nota iſtud ad om nia maleficia diſſoluẽda ſimiliter facienda. nullus aũt eſt aptus in h̃ niſi quẽ inſtigat ad hoc faciendum inclinatio naturalis. aut aliquid vigens in eo vnde ſunt magis apti ad hoc ꝙ̃ alij. Et cũ certificatum fuit nobis hoc ſcimus ex hoc ſcientiam caracterum .i. ſermo ad effica tiã ad oẽm rem ꝙ vult homo. et ſunt ſecundum duos modos. vno ſcꝫ iam dicto. ſcꝫ ſecundũ efficationẽ animi operantis ipſi⁹ hore. in q̃ fiunt et ipſius v̓tutis celeſtis que tunc eſt de neceſſitate habent effica tiam ad ſimilitudinẽ aĩmi et mouent ad illud qḋ anim⁹ deſiderat. ſu um ergo caracter id eſt ſermones ⁊ omnia iuuantia opus anime ip ſa que animus ĩ illa hora qua fortius illa appetit dicta fieri quicquid autem dictat animus fortiſſime amãtis in illa hora de loquelis de ca racteris id eſt hñs efficatiam ad illud ſimiliter quicquid inſtigat ani mus ferociter odientis in illa hora ſiue cum conſilio et deliberatione eſt habens efficatiam deſtructionis et diſcordie et acquirit illud ad õ‑ nia facientis ſeu ab hora ſiue a ſigno celiſti illius hore. qꝛ penitus om nis hora in qua tractatur alicui malũ eſt illi mala ⁊ nociua ⁊ ꝙ fit in ea fit cõtra ipſum offendit eum ⁊ e contra in bonis. Et tu nota iſtud ꝓ grã diſcreta omniũ que voles agere et pro te et pro alijs.. Omnia enim ſuper que arripit anim⁹ inebriatus deſtitutio rei ſunt acq̄rẽtia ad illud ſm deſideria anime operantis. Et ſm hoc eſt artificium ca racterũ hi ſermonũ virtuoſum mirabilium. et iſte eſt modus in quo inuenta eſt efficatia ipſoꝝ omnium. Mens eñ affectat᷑ grandi deſi derio ſicut arripit᷑ ſuꝑ multiplices ſermones colores ⁊ geſtus ⁊ ſic ſu‑ per caractares et figuras diuiſas

Unde nec ad idem inueniuntur ſimiles omnes caracteres ſm di‑ uiſam affectionem facientes eas ⁊ ideo parum aut nichil niſi auto‑ ri earum aut ei qui iã incipit inebriari in illo ac ſi eẽt actor illoꝝ ꝓſunt

proſunt aut ſaltē niſi ſcribatur ſuꝑ eis intentio oꝑatoꝝ ſpoꝝ. Secun
dus vero modus caracterū et intendēs ſcḋm viam naturalē et proba-
bilē et habet quandā ſimilitudinē et quod querit opa vt ſi velit amo-
rem facit figuras amplectentes ſeinuicē immixtas aſpicientes ſe hu-
liantes ſeinuicem applicatas ſicut anima deſiderat res applicari et
vniri ꝑ amorē. Et ſi deſiderat odiū per eas facit ipſas aduertentes ſe
inuicē diſpes diſſolutas in cōtrarium trahentes q̇a ſemꝑ ipſe corrn̄d;
intentioni operātis eas cuius ſunt effigies et veſtigia anime et anīa
que eſt magis deſiderans rem ipſa facit eas magis efficaces et mag'
habentes ſimilitudinē ei⁹ quod querit nam ſcientia eſt factio caracte
ris Sunt em̄ hi male dearticulate. hi vero ſunt caracteres bn̄ cōplete
et dearticulate vnde virtuoſitates ſunt et magis ſciētionales atq; rō
nales ſunt hi caracteres Similiter eſt operatio in omnib⁹ que deſide
rat anima forti deſiderio Omnia em̄ que tunc agit illud intēdēs mo-
uent et efficatiam hn̄t ad id quod anima deſiderat Et ſcḋm hoc verifi
cantur expimēta multa autorū que cū audiunt' reputāt' incredibilia
omnino cū tn̄ ſciētia ſit certiſſima. ꝙ nulli phoꝝ quoꝝ intentio erat
indrn̄ter propria laus et bona fuit voluntas ſcribendi rem tante falſi-
tatis quante eſſet illud quod inuenitur in libris ſuis ſi veritatem non
haberet quod dicunt potius vituperationē videtur intendere q̄ȝ bo-
nam famam. Et manifeſte videmus ꝙ nullus etiam ignorans ſcri-
bit libent' rem manifeſte falſitatis Et cū ipſi eſſent philoſophi ⁊ grā-
dis inueſtigationis et nulla neceſſitas cogeret eos quō ſcripta poſſit
eſſe ita manifeſte falſa. vt multis videtur in quorum animam nō ꝑt
cadere In his talibus aliquid v̇tutis nō poteſt exiſtere quia nō potē-
tes videre cauſam negant ſenſibilē effectum cum eſſet materia ad ſi
endum ſcȝ ꝙ videntes effectū eſſet inquirēda cauſa Et h' eſt ꝙ mēdi-
caui in diuerſ tractacul'. Hi caracteres et ſmonū perticulares carac
teres Hi ſmones ad vnūquodq; fiendū aut deſtruendū ex libris di-
uerſis aggregabo inferius tu vero ex his habes viam ad totam hāc
excogitationem

POſtq̄ aūt a phis certificatum ⁊ demonſtratū eſt ꝙ vni
uerſe ſpēs rerū mouent et inclināt ad ſeipas. qm̄ poſtq̄
in eis v̇tus actīa rōnabil' eſt quā agāt ⁊ moueāt tā ad ſe
ipas q̄ȝ ad alias ⁊ ignis mouȝ ad ignē ⁊ aq̄ a d aq̄ȝ Etiā

dicit auicenna ꝙ cum aliquid ſtat in ſale diu fit ſal. et ſi quid ſtat in lo
co fetido hoc etiam fit fetidū. et etiam ſi aliquid ſtat cum audace fit au
dax et ſi aliquid ſtat cum timido fit timidū. Et ſi etiā aliquod animal
ſtat cū hominibus fit humanū et domeſticū. Et gn̄aliter v̇ificatū eſt
eis ratione et experimento ꝙ oīs natura mouet ad ſuā ſpeciem et fit
eorum verificatio nota in qualitatibus p̄mis ſilr̄ et ſecundis et fiunt
idem in tertijs et in omnibus diſpoſitionib⁹ nichil quod non moueat
ad ſeipſum ſcd̄m totū poſſe ſuum et fuit radix et p̄ncipiū ſ̄m operum
ſecretorū. et non auertas oculos tue mentis

Poſt ꝗ̄ fuit inſitū mentibus philoſophoꝝ iſtud ꝛ ipſi inuenerunt
diſpoſitiones entiū naturaliū quia certe ſciuerūt ꝙ quibuſdam
entib⁹ eſt inſita grandis caliditas. quibuſdā grandis frigiditas. qui-
buſdam cum hoc grandis audacia. quibuſdā grandis iracundia qui
buſdā grandis timor. quibuſdam innata ſterilitas. quibuſdam inna
tus ardor amoris. quibuſdā eſt innata aliq̄ alia virtus. aut ſcd̄m to-
tam ſpeciem ſicut leoni ineſt audacia innata et victoria. aut ſ̄m indi-
uiduū ſicut meretrici ineſt audacia nō per ſpēm humanā. ſed per in
diuiduū Venerūt ex hoc ſup grādia mirabilia et ſup ſecreta opabilia
Et qui nō intellexerunt mirabilitatē illam ꝛ unde poſſit in illud neg
lexerunt et abicierūt oīa in quib⁹ fuit labor et ingenium phorū q̊rum
fuit intentio ꝓpria laus in poſteris ꝛ falſidica tam grandia traderēt
in ſcriptura

Non eſt ſecretum nec occultum gentib⁹ qm̄ omne ſimile adiuuet
et cōfirmet ſuū ſimile. diligat et mouet et amplectatur illud Et
medici iam dixerūt et verificauerūt illud pro ꝑte ſua et dixerunt ꝙ e-
par iuuat ad epar. et quodlibet membrum ſuū ſimile. Et alkimiſte
ſciuerunt illud veritate manifeſta. quō natura ſimilis ſubingreditur
et gaudet ſuo ſimili illi et condolet et omnis ſcientia iam verificauit
illud in ſuis ſcibilibus. Et tu nota iſtud diligenter qm̄ ſuper hoc vide
bitur grandis mirabilitas operum

IAm eſt verificatū et poſitum in mentibus omnium ꝙ omnis ſpe
cies naturalis. et ꝙ omnis natura perticularis vel generalis ha
bet amicitiam et inimicitiam naturalem ad aliquam aliarum. Et
omnis ſpecies habet aliquid timendum horribile necnō inimicum et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

deſtructiuũ. Similiter aliquid exultans letificans et cõcordans ⁊ per
naturam vt ouis lupũ. et ipſa cognoſcit eũ non ſolũ viuũ ſed mortuũ
non ſolum per viſum ſed per guſtum. et lepus canem et grata murẽ
et omnia quadrupedia timent leonem et omnia volatilia timent aq̃-
lam et omnia animata timent hominem Et eſt inſitum nature vni
cuiqꝫ iſtud et quedam habent iſtud ſcḋm totã ſpeciẽ. et ſcḋm certum
tempus Et quedam habent iſtud ſcḋm indiuiduũ ſolum et ꝫm certũ
tempus. et omnium eſt certificatio ꝙ quedam odiunt ſe ſcḋm vitam
ꝙ partes eorũ ymmo pili et omnia odiunt ſeinuicem poſtꝙ̃ moriunt̃
Vnde pellis leonis oẽs ledit et vincit. pellis ouis cõſumitur a pelle lu
pi et tympanũ de pelle lupi facit obmuteſcere illud de pelle ouis et ſic
eſt in omnibus alijs et tu nota iſtud propter magnitudinem rerum
ſec etarum que inde proueniunt

ET eſt aptum omnibus. ꝙ homo eſt finis omniũ natura-
lium et ꝙ omnia naturalia ſunt per ipm. et ipſe vincit õ
nia naturalia . et omnia naturalia hñt inſitam natura-
lem obedientiam ad ipſum hominem. et ꝙ homo eſt plenus oĩ mira-
bilitate. et ꝙ in ipſo ſunt omnes conditiones ſcꝫ diſtemperat a in cali
ditate et frigiditate temperata in omni eo quod vis et in eo ſunt om-
nes virtutes rerum ⁊ ad humanam naturam fauent ⁊ obediant de
mones. et ipſo humano corpore operantur omnes ſecrete artes et eti
am cum hoc omne mirabile erit ex ipſo . ſed non habet homo omnia
ſecũdum idem tempus ſed in diuerſis temporibus et in diuerſis indi
uiduis. et in eo inuenitur efficatia omnium rerum hypocritarum v-
borum vegetabilium . Sed que ſunt partis ad partem non declaran
tur ratione ſed experientia. quãtum autem ratio poterit videre et cõ
prehendere notabis. ·. Et etiam quantum per tuam propriam expe-
rientiam experiri poteris adiunge ⁊ intellige hoc quod contra homi-
nem eſt

NOn poteſt aliq̊s dicere ꝙ omnis res non ſit plena mirabilitate
et neſcit que maioris quando diligenter certificat. ſed vnuſquiſ-
qꝫ vilipendit rem de qua nichil ſcit. et res nichil meruit in illo. nam v-
naqueqꝫ res habet de calido et frigido quod eſt ſibi proprium et ignis
non ſunt mirabil iora ꝙ̃ aqua . ·. Sed ſunt diuerſa et alteriuſmodi et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

piperis non ſunt mirabiliora q̄ȝ inſquiami ſȝ alia Et qui credit q̄ȝ mirabilitas rerum exit a calido ⁊ frigido nõ p̄t dicere quin in oı̄ re ſit grãde mirabile, cum vnaq̄qȝ res habeat de calido et frigido quod ſibi conuenit Et qui credit ꝙ mirabilitas rerũ eſt in ſtellis et ſpeciebus in q̇bus cõtrahunt res ꝓprietates mirabiles et occultas ſcire p̄t ꝙ om̄is res habet ꝓpriam figurã celeſtẽ ſibi cõuenientẽ ex qua ꝓuenit ei mirabilitas in cõpando. Nam oẽ quod incipit ſub det'minato aſcẽdente et influentia celeſti incipit que cõtrahit nũq̄ȝ ꝓpriam efficatiã patiẽdi et operandi rem mirabilẽ et qui credit ꝙ mirabilitas rerũ exeat per amicitiã et inimicitiã non p̄t etiã denegare Et vniuerſaliter ſm oẽȝ modũ philoſophandi res vnaquaqȝ eſt plena mirabilibus Et poſtq̄ȝ ſciuerunt hoc philoſophi inceperunt experiri, et educere quid eſt in rebus

Plato vero dixit in libro tegimenti ꝙ qui nõ fuerit opifex dyaletice ex qua ſit pron⁹ et eleuatus intellect⁹ agilis et expedit⁹ et q̇ eſt eruditus in ſcientia naturali in qua declarant' mirabilia calida et frigida. et in qua aperiunt' ꝓprietates cuiuſlibet entis in ſe Et qui non fuerit doctus in ſciẽtia aſtrologie et in aſpectib⁹ et figuris ſtellarum ex quibus eſt vnicuiqȝ eorũ que ſunt ſublima v̇tus et ꝓprietas et qui non fuerit doctus in ſciẽtia nigromãtie. q̄ manifeſtant' ſubſtãtie materiales que diſpenſãt et adminiſtrant omne qḋ eſt in rebus ex bono et malo non poterit intelligere aut verificare oı̄a que phı̄ ſcripſerũt. nec poterit certificare omnia que apparebũt in ſenſib⁹ hominum. et euadet cũ triſticia animi. qm̄ in illis rebus eſt mirabilitas omnium que videntur

Credit purus aſtrologus. ꝙ tota mirabilitas rerũ et radix experimentorũ et oı̄m que extant a rebus qñ inuicẽ cõferuntur eſſet a figura celeſti qḋ cõtrahit vnũquodqȝ hora ſue interpretationis ⁊ generationis et verificant in omnibus que expertus eſt inuenitqȝ concurſus rerũ eſt ſm curſum ſtellas et victoria et gaudiũ et triſticia pẽdet exinde. et indicatur per illud et ideo iuſſit oı̄a fieri certis diebus et in certis horis et in certis cõiunctionibus et ſepationib⁹ et in certis aſcentionibus ſcȝ ypocritos ſermones preparationes herbarum et nõ potuit eorum ingenium expãdi et extendi ad omnes verificationes philoſophorum

Credit magna pars philoſophorũ et medicorum q̄ȝ tota mirabili

ſitas expimentorū et mirabilium exiret a rebus naturalibus qn̄ in lu
cem cōferunt᷑ ꝑ calidum et frigidū humidū et ſiccum. Et ſignificaue-
rūt has q̄tuor q̄litates et poſuerūt ipſas radices oīm mirabiliū ſi eorꝫ
mixtio erit ad oē mirabile vt verificauerūt illud in ſuis operibus. et
ſuſſerūt ſua expimenta incedere et cōponi ꝑ iſtū ⁊ tenere per has res
⁊ v̓ificari ⁊ cum inuenerūt multa expimenta phorū non potuerūt ea
verificare per calidū et frigidum ymmo magis ex hoc erat contrariū
accidit ei mirari neceſſitanter et triſtari et negāt plerūq; illud et ſi vi
deant id

Plato Areſtotiles e t legittimi oēs qui intenderūt ſuꝑ vltimū phi
loſophie iā certificauerūt. ꝙ mirabilitas exit a rebus ſcđm mo-
dos valde diuerſos plerūq; ꝑ v̓tutes celeſtes impreſſas plerūq; ꝑ cali
ditatē et frigiditatē plerūq; per v̓tutes demonū et nigromāticorum
plerūq; ꝑ v̓tutes alias innatas rebus cū ſuis formis ſubſtātialib⁹ ple
rumq; ꝑ relationē q̄ ſunt rerū ad inuicē Vnde reddunt᷑ incōprehenſi
bilia rerum mirabilia ſicut dicit autor. plerūq; per ſe faciunt vnū per
accidēs faciunt cōtrarium plerumq; directe plerumq; indirecte Me
rito ergo plato dixit ꝙ qui nō fuerit valde ſolers in dyaletica et doct⁹
in virtutib⁹ rerū naturalium. ſimiliter in ſignis ſtellarum et nigro-
manticarum virtutum nō videbunt rationabilitatem mirabilium.
nec inſe ſciet ea. ∴ et non communicabit theſaurum philoſophorum.

Scito igit᷑ ꝙ oīs res habet ex caliditate et frigiditate quod ſuū eſt
ex quo facit rem efficacē per ſe et facit rem efficacem aliā per acci
dens directe et indirecte. habet vnāquāq; virtutem ex ſtellis et figu-
ram gn̄ationis quā agit in mortalitate cōſtructione et conuenientia
cū alijs. et tū vnaq̄q; habet virtutes ſibi cōnatas ꝑ q̄s vnaq̄q; res eſt
principium mirabilis effectus. Cum ergo hoc ꝙ oīs natura mouꝫ ad
ſuum ſimile poteſt imaginari de mirabilitate effectum quem vis ad
omne operandum. et verificabis omnia que audies. et medicinalia
et magica et nigromantia ſecundū diuerſum modum tue excogitati
nis et ſolertie et intromittam te ſuperficialiter vt teipſum adiuues
et prepares ad recipiendum que dicam aggregat et collecta etiam ex
philophis et diuerſis antiquis. ∴ Habeto ergo iſtud in mente tua et
quantum eſt per ſe res calida adiuuat in paſſionibus frigiditatis. et
magnum experimentum in eis. ∴ Et non competit talis niſi per acci

dens. aut indirecte aut cõmuniter et ſemꝑ caue ne quod eſt ꝑ accidẽs
decipiat te in primis qualitatibꝰ. ꝙ plerũqꝫ res calida ſanat morbos
calidos ſcꝫ per accidens aut indirecte. Si vis ergo experimentari ꝑmo
decet te ſcire de rebus vtꝝ calide aut frigide ſint. Et nota totum illỏ.
et poſtrũ ſcis iſtud nota que eſt diſpoſitio et ꝓprietas eius naturalis
vtrum ne eſt audacia aut timiditas. aut decus aut ſterilitas. quia q̃-
lem habet naturam nunq̃ꝫ eñ talem aſſimulat in his quibꝰ aſſociat.
vt leo eſt animal intimidũ et hñs audatiã naturalẽ maxime in fron-
te et corde. Et ideo qui aſſociat ſibi oculũ leonis aut cor aut pellẽ q̄ eñ
eſt inter duos oculos vadit audax et intimidꝰ et inducit timiditatẽ oĩ
bus aliijs aĩalibꝰ et gñalit̉ in leone eſt virtus dãdi audatiã et magna
nimitatẽ Similiter in meretrice eſt audatia exterminata

Et ideo dicunt phi. ꝙ ſi quis induat camiſiam mulieris publice
aut reſpexerit in ſpeculum aut ſecũ habuerit in quo ipſa ſpecula
tur ſeipſam vadit audax et intimidus Similiter in gallo eſt quedam
audacia magna adeo ꝙ dicunt phi ꝙ ex eo ſtupeſit leo. et ideo dicunt
ꝙ ſi quis hominum geſſerit ſecum ipſius aliqua. vadit audax et inti-
midus ⁊ generaliter omne illud animal quod habet audatiam exter
minatam per naturam aut per caſum. Si enim ex eo conſtrueretur
homini dat ſibi audatiam. Similiter enim ſi eſt aliquod animal ſteri
le per naturam. aut per accidens aliquod eius conſotiatio ad aliquã
mouet ſterilitatem. Et ideo ſcripſerunt philoſophi ꝙ nullus a propri
etate vel quõcumqꝫ cum ſit omnino ſterilis facit viros et mulieres e-
tiam ſteriles quando ex eo ſociatur aliqua pars mulieris. Similiter
facit abhortiuus et enuchis qm̃ omnibus his eſt iniuncta ſterilitas ⁊
aſſimulat ſibi in hoc hominem quia ſibi aſſociat iſta intrinſeca. Simi
liter qui volunt incitare amorem. reſpitiunt enim quod animalium
maxime diligit. et maxime in illa hora qua magis ſtimulatur in amo
re quia tunc in eo vigor magis in promouendo ad amorem in illo ani
mali accipiunt partem in qua magis viget venus et ille appetitus ſi
cut ſunt cor teſticuli et matrix. et exhibent ea illi quam volunt inten-
dere maſculus ad feminam exhibet teſticulos mulier vero ad virum
exhibet menſtruum aut ſecundinam. Et hyrundo qui multum dili-
git vt dicũt philoſophi. ideo multum eligunt eam philoſophi ad exci
tandum amorem. Similiter in hoc genere turtur columba. et paſſer
maxime qñ capiuntur in amorem ſiue a venere tunc enim irrefraga

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

biliter ꝓuocāt et inſerunt amorē Sil'r qn̄ volunt facere loquacē ap ꝓ
pinquant de lingua canis aut de corde. Cum āt volunt facere facun-
dum aut delectabilem aſſociāt ei philomenam . et vniuerſaliter quā
cumqꝫ virtutē aut ꝓprietatē naturalē vident in aliquo entiū natura
lium ſcḋm exceſſum ſuſpirant' aſſimilare . aut prouocare ſeu inclinare
diſpoſitum ad iſtud ꝓprie qḋ ſciunt firmit' ꝙ p̄t plus iuuare q̄ꝫ nocere
eo qḋ habet illud inſitum a ſua natura. et omnis ỏtus mouet ad tale
q̄le eſt ſcḋm poſſe ſuū . Et ſic intelligo eſſe in rebus mirabilibꝰ q̄ audies
et hoc dictum ſit ad introducendum aīm tuum.

Dixit autor libri tegimēti. ꝙ quedā ſunt manifeſta rōe. in quibus
nullā ſcimus rationē et quedā ſunt manifeſta ratione in quibꝰ
nullam ſenſationem ꝑcipimus . Et in primo gn̄e entiū nulli credēdū
eſt niſi exꝑientie et nō eſt exꝑienda rō negāda experientia. Et in ſcḋo
gn̄e entium nō eſt expectādus ſenſus q: ſentiri nō poteſt quedā igitur
ſola exꝑientia ſunt credēda ſine ratione cū lateat hoies quedā ſola rō
ne cū careāt ſenſibus. Nam q̄ꝫuis manifeſtam rōnem neſciamus. ꝙ
magnes trahat ferrum tn̄ manifeſtat illud exꝑientia . ꝙ nullꝰ dene-
gare debet. Et queadmodū iſtud eſt mirabile. ꝙ ſola exꝑientia certi-
ficata in aliis debet homo eſtimare. nec debet negare q̄cq̄ꝫ mirabiliū
q̄ꝫuis rōem non habeat. ſed debet exꝑiri quia cauſe mirabilium ſunt
latentes et ex tā diuerſis procedentibus . ꝙ humanus intellectus ſe
cundū platonē nō p̄t imitari ens. Magnes ergo trahit ferꝝ. Carabe
trahit paleā . et quidā alius lapis trahit vitrū. ſic in entibꝰ mirabilia
declarata a ph̄is ꝑ exꝑientiā que nullꝰ denegare debet donec experiat'
illud ſcḋm modū ph̄orū qui illud inuenerūt. Nā dicunt ph̄i ꝙ palma
eſt arbor et habet maſculū et feminam cū ergo femina appropinquat
maſculo vides feminā declinatā ad maſculū et mollificant' folia eius
et rami et declinant ad maſculū . Cum ergo ad palmas vident iſtud
et ligant funes a maſculo ad feminā. reddit ergo erecta ſuper ſeipām
quaſi ademta ſit a maſculo ꝑ cōmutationē funis virtute maſculi qua
re ergo negat ꝙ in hac reliq̄arū rerū que ſuis proprietatibꝰ agunt do
nec per exꝑientias certificet' tibi certitudo et deſtruat' fa lſitas. Nego
tium antē tuum ſupra illud qḋ narrauimꝰ in libris noſtris duorū ru-
mor ꝓpalatur in regionibꝰ et quorū veſtium laudatur apud ſapien-
tes abſqꝫ experientia ipſius cuius proprietates ſumuntur eſt inuidia
et odium . ex quo ſemper prouenit obliquitas intellectus . et iudicij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

ſu ore Multi tñ antiquorū narrauerunt res mirabiles tm̄ iam recep
tas apud vulgus et v̄ificatas et ego narrabo tibi quedam ⁊ vt tu fre
mes mentē tuā ſup eas et ſit pata credulitati eoꝝ que rō non p̄t con-
firmari ſcd̄m ſēſum q2 p̄dictum in eis eſt adiutorium. Ex eis itaq3 eſt
q2 filius ineſſe dixit in libro de animalibus. Si induat veſtimentum
viri mulier feta deinde induat ip̄m p̄uſq3 lauat ip̄m. recedit ab eo fe-
bris quartana
Et in libro de animalib9 dr̄ q2 leopd9 fugit ex caneo hoī s et alibi. q2 ſi
caneū hoīs antiqui ſepeliat̄ in turri colūbaꝝ aut ponatur in ea habi-
tāt et quieſcūt columbe ibi et multiplicātur donec ſtringant̄ in ea
Et in libro de tyriaca Galie. q2 ſ̄pens q̇ dr̄ regul9 eſt ſubalbid9 ſupra
cui9 caput ſunt tres pili et qñ videt eū aliq̄s ſtatim moritur et qñ au-
dit ei9 ſibulum aliquis moritur
Et oīs beſtia que comedit ex eo mortuo etiā morit̄ Et dixit areſtoti.
q2 ibi fit eſtas ſex menſibus ſimiliter hyems et fluuius in quo inueni-
untur vipre q̄ꝝ ꝓprietas eſt vt nūq3 videant qui non moriant̄ et non
faciunt hoc niſi viuunt cum v̄o ſunt mortue nichil nocēt Et ingenia-
uit areſto. cum alexandro vt reciperet ſpeculū magnum et ambula-
ret cū eo verſus eos cū reſpexerūt ſeipſas in ſpeculo mortui ſunt fuit
ergo quibuſdam incredulus ſermo areſto. Nam auicenna inſtans a-
reſtoteli ſi aliq̄s vidit eum mortu9 eſt vnde non eſt veritas in ſermo-
ne
Et dixerūt ſi aliquis accepit de lacte mulieris lactātis v̄ginē ſuam q̄
eſt ab ymatu et ponatur in vitreo vaſe et ſepeliat̄ vel ſuſpendat̄ in t̄-
ri apud introitū columbarū vel exitū habitant et multiplicātur colū
be in ea donec ſint innumerabiles
Et dixerūt qñ os hoīs ſuſpendit̄ in aliq̄ iuuat a q̄rtana et ſi ſuſpēda
tur os hoīs mortui ſup illū qui cōquerit̄ de ventre ſuo ſanatur
Et dixerūt phi. ſi dentes pueri in p̄mis cū cadūt ſuſpendāt̄ añq3 ve-
niāt ad terrā et ponant̄ in lamina argēti ⁊ ſuſpendātur ſuper mulie
res ꝓhibent eos impregnare et parere
Et in libro. Cleopatre qñ mulier accipit omni menſe de vrina muli
pondera duo et bibit ip̄am non concipit
Et in libro decorationis. accipe quātitatē fabe de. Alchit et infunde
ip̄m in vrina muli et da mulieri ad potandū et non concipit
Et dicit alexander. qñ accipitur aliquid de vmbilico infantis quādo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

egrediť et inciditur et poniť ſub lapide anuli de argento aut auro tūc ei qui neſcit eū nō aduenit colica paſſio penitꝰ Et dcm̄ eſt ſi ligetur ſemen acetoſe in pāno et ſuſpēdať ſup tympanū ſiniſtrū nō cōcipit donec ꝑmanet ſup ipſum et dixit Galienus ꝙ qn̄ folia acetoſe comedūť ſoluunt ventrē et qn̄ bibitur ſemen eiꝰ ſoluit ventrē et dr ꝙ radix acetoſe ſuſpenſa ſup habentem ſcropulas iuuat ipſum

Et dicūt etiā phi ꝙ qn̄ vis vt redeat beſtia ad hoſpitiū ſuū line frōtē eius cum cepe ſquilla et tunc redibit

Et dixit areſtotiles in libro de aīalibꝰ. ſi ponat aliꝗs cerā cōtritā ſup cornua vituli vaccar̄ v adit cumeo vbicumq; vult ſine labore

Et ſi vngat aliꝗs cornua vaccar̄ cū cera aut oleo aut pice recedit dolor pedū ear̄ et ſi aliꝗs deliniuerit caput tauri oleo roſarū apoſtemať caput eiꝰ et ſi liniatur cum eo caput vacce moriť. et ſi aliꝗs vnxerit linguā boum cū ſepo aliꝗ nō guſtant cibū nec comedūt. ſed piꝰ moriunť fame niſi abſtergatur cum ſale et aceto

Et ſi ꝗs vngat anū galli cū oleo nō calcat gallinā nec poteſt

Et ſi ꝗs vult vt nō vociferet gallꝰ caput eiꝰ vnge oleo et frontem

Et in libro Archigenis dr qn̄ cauilla leporis ſuſpendiť ſup ipm ꝗ patitur colicam confert ei

Et dicit Areſto. qui ſedet ſup pellem leonis recedūt ab eo emorroyde et dixerūt phi ſi annularē abhortim ſuſpendit mulier ſup ſe nō cōcipit mulier donec ꝑmanet ſup ipam. et qn̄ bibit mulier vrinā arietum nūꝗ cōcipiet et qn̄ bibit ſanguinē leporis nō concipit et ſi ſtercus leporis ſuſpendatur ſuper mulierem. non cōcipit donec permanet ſuper ipſam

Et origanum mōtanum qn̄ teriť et pulueriſatur ſup locum formicarū dimittunt formice locum ſuum.

Et dixerunt phi ſi ſuſpendať caput capre ſuper illum qui patiť ſcrophulas ſanatur per ipſum

Et dr in libro decorationis accipe mirrā et line pollicē pedis dextri tui cum oleo de paleſtrina tritā. nā tunc tu cōcubes dū illō ꝑmanet ſup pollicē. Et dr ibi ꝙ ſi tu accipis fel hirci et adip et exſicca vtriq; et deīn tere ea. et calefac ambo cū puro oleo. et line cū eo papum in circuitu hora coitꝰ et nullum alium expectet niſi ſolūmodo te

Et cū hoc etiam dicūt phi. Si accipiat medium pondus. iij. illius et etiam quinq; de duabus teſticulis vulpium. et cum hoc ex felle galli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

et ꝑmiſceat vtraqꝫ bene et portare ea debet ſecū cōtinue trib⁹ diebus
in vulua. in die quarta coeat cū viro ei⁹ · et impregnabit᷑ a maſculo et
ſuſpendat᷑ cauda adib ſupra ꝑſepe vaccaꝝ aut pecudū nō appropinqua
bit lupus donec ꝑmanebit illic. et ſi multū fameat et ſi ſuſpendit᷑ cau-
da aut pellis aut caput lupi ſuꝑ ꝑſepe. nō comedent boues nec beſtie
aliquid et ſi inungit ſe mulier ſepe vrina adib nūqꝫ cōcipiet

Si eīm vis vt mulier nō corrūpatur nec q̄rat aliq̄s viros accipe pria-
pū lupi et pilos palpebre ei⁹ et pilos qui ſunt ſb barba ei⁹ et cōbure il-
lud totū et da ei in potu ipſa neſciente et nullū volet niſi te

Et dixerūt phi qn̄ mulier nō vult virū ſuū. tunc eīm accipiat vir eius
aliq̄d de ſepo hyrcoꝝ medioꝝ int᷑ ꝑuos et magnos et liniat cū eo pria-
pū ſuū et coeat ipſa amabit eū et nō coibit poſtea cū aliquibus

Et dixerūt phi ꝙ teſtudo qn̄ venat᷑ a ſꝑpente comedit origanū ꝛ ſana
tur iō ſciūt phi ꝙ origanū ſuccubuit cū veneno. et dr̄ ꝙ muſtela qn̄ ve-
nat᷑ a ſꝑpente comedit rutā ꝛ ſciūt ex h̄ ꝙ ruta eſt cōtraria veneno ſer
pentū et mus ſuppoſit⁹ puncture ſcorpionū liberat. qꝛ cōtrari⁹ eſt nih
il timēs eū. Et dicūt phi ꝙ ſi q̇s extraxerit calcaneū mulieris muſte-
le ipſa exn̄te viua et ſuſpendat᷑ ſuꝑ mulierē non cōcipit donec maneat
ſuꝑ eā et qn̄ remouet᷑ imꝑ̄gnabit᷑ et inuenerūt phi ꝙ ſi aliq̄ mulier eſt
ſterilis qn̄ apponunt rem facientē ſterilē mulier fit non ſterilis ꝛ ecō
uerſo et ſi accipiunt᷑ duo teſticuli muſtele et ſtringāt᷑ et ligent᷑ in cru-
re mulieris et habeat eos ſecū mulier nō cōcipit

Et dr̄ ꝙ qn̄ ſpongia ꝓicit᷑ in vino mixto aqua deīn extrahitur et con-
ſtringit᷑ et exꝑ̇mitur et egreditur aqua ex eo et remanet vinū. et ſi nō
eſt mixtum nichil egreditur

Et dt̄ thebarienſ ꝙ ſi ſuſpēdatur lapis ſpgle in collo pueri qui tuſſit
vehementer ſedat tuſſis ei⁹. Et qn̄ intromittūt᷑ capiti aſini aut anoſ-
car abei ſincopiſat et nō vertit᷑ donec extrahatur ab eo

Et ſi ho mo comedit lētes et mordeat nō ſanatur morſus. et qn̄ intro
mittitur ano arietis altil ſiue altit cadit lana ei⁹

Et dr̄ ꝙ ſi ligetur aliq̇s lapis cū cauda aſini nō ruget neqꝫ raget

Et ſi accipiātur pili aſini q̇ ſunt iuxta ꝑ̇apum ſuum et dentur alicui
in potu triti cū vino cui vis incipit ſtatim pedere

Et ſimiliter ſi aliquis acceperit oua formicaꝝ et cōtriuerit ea et pro-
iecerit in aquā ꝛ dederit ea alicui in potu cui vis ſtatim non ceſſat pe-
dere. ſimiliter faciunt cū vino

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Et dr̄ ꝙ ſi feceris anulum ex virga mirti recentis. ⁊ intromiſceas in ipm̄ anularē digitū ſedāt apoſtemata ſb̄ aſcellis. Et in libro areſto. Radix iuſquiami albi qn̄ ſuſpēdatur ſup̄ patientē colicā paſſionē confert ei. Et qn̄ baurat et vitꝛ falſum ponit᷑ in vaſe et ponatur ſuper ipſum acetum bulit fortit᷑ abſq; igne. Et dr̄ in libro hermetis qn̄ ꝓicitur ſemen porri ſuper acetum recedit acetoſitas eius

Et dicit Gelibin⁹. qn̄ accipis albumē oui et alumē et linis cū eo pannum et ipm̄ abluis cū aqua ſalis ⁊ ſicca eū ꝓhibet ignē cōburere.

Et dt̄ ali⁹ qn̄ accēdit᷑ arſenicū rubeū et alumē. et terunt᷑ et cōficiūtur cum ſucco ſpuiue ⁊ felle thauri ⁊ linit cū eo homo man⁹ ſuas. deīn accipitur ferꝝ ignitū nō cōburit ipm̄ Sil'it᷑ ſi accipiat᷑ ex magra ⁊ alumine iamnēſi ⁊ tale cū aceto forti et altero. ⁊ cōtriueris ea cōtritiōe bona ⁊ cum eo man⁹ non ledit eas ignis

Et dixerunt in carabe qn̄ multū teris ipm̄ et ſufflas ipm̄ v̓ſus lāpadem cū ſufflatorio inflāmatur ex eo ignis magn⁹ et ab eo nihil cōtrarium cōburit᷑. Et qn̄ volueris vt q̇ ſunt in palatio videātur nigri. accipe de ſpuma maris ⁊ calcāto ⁊ ꝑmiſce ea ſimul. deīn humecta cū ea liciniū ⁊ illumina cum eo in lampadem

Qn̄ vis vt q̇ ſunt in palatio videātur ſine capitib⁹. accipe ſulfur citrinū cum oleo ⁊ pone ipſum in lampade et illumina cū eo ⁊ pone illud in medio hoim̄ ⁊ videbis mirū. Et dixit gelbin⁹ q̇ poſuerit portulacā ſup̄ lectū ſuum nō videbit ſomnū nec viſionē pe nitus.

Et areſto. ꝙ eque qn̄ odorāt fumū lampadis extīcte abortiūt ⁊ indignantur. Et ſil'r hoc accidit q̇buſdā mulierib⁹ pregnātib⁹

Et dt̄ areſtotiles. ꝙ ſi q̇s ingeniatur camelū coire cum matre ſua et ipa pn̄tat illud ipe ꝓſequitur eū donec interficiat eū. Et ſi ingenietur equū aſcēdens matrē ſuā ⁊ pn̄tat illud interficit ſeipm̄ ⁊ necat intendēs ad hoc. Et dt̄ thebarienſ ſi accipiant᷑ raffani ⁊ cōficiantur vel accipiatur ex eo ꝑs cui⁹ ſit magnitudo ⁊ ſuſpendat᷑ ſupra mulierē poſt ꝑtum egredietur ſecundina. Et dicunt phi ꝙ ſi ſūmerges muſcas in aquam videntur mortue et ſi ſepeliant᷑ in cinerē reſurgūt. Et qn̄ ſūmergis azonbor morit᷑ et roretur ſup̄ ipm̄ acetū viuificatur

Et qn̄ ſepel' ſcarabeū in roſis morit᷑. ſi ſepel' eū in ſtercore viuificatur

Et dixerunt phi ꝙ qn̄ penne aquilaꝝ ponūtur cum pennis alioꝝ animaliū cōburūt illas ⁊ mortificant eas ſicut ipe eſt vincēs in vita ſua oēs aues et dominās. penne aq̇laꝝ ſunt perniciole omnibus pēnis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Et dicūt phi ꝙ ſi ponatur in aliquo loco pellis ouis cū pelle adib coro
dit et cōſumitur. Et qui induit pānū ex lana ouis quā comedit adib
non ceſſat ab eo penit⁹ donec induit eū Et ſi acceperis pilū eque et ex
tenderis ipm oſtiū dom⁹. non ingrediet̉ oſtiū illud ſignifer donec ſu-
per eum ſtat pilus. ·. Et ſuffumiga domū aut locum pulmone aſini
mūdas eum ab oī ſerpente et ſcorpione. et ſciunt phi ex h̄ ꝙ valet in
veneno Et dixit thebertenſis ſi lingua vppupe ſuſpendat̉ ſup pati-
ētē obliuionē reddit eum memorē Et ſuffumigatio cum pennis eius
expellit demones et alienationes. Et in libro Cleopatris dicitur
Si mulier non delectat̉ cū viro ſuo. accipe medullam lupi de pede ſi-
niſtro et porta eam et nullum diliget niſi te. Et dr̄ qn̄ accipit̉ cora
ſtruſſionis maſculi ſiniſtra et bulit̉ cum oleo deinde liniunt̉ cum eo o
rigenes pilorū nūq̄ renaſcunt̉ Et dixit architas. ſi accipiatur
cor dū viuit et ſuper patientē q̄rtanā eradicat eā et ſpoliū ſpentis qn̄
ſtringit̉ ſup anchā mulieris accelerat ptum ſ; cum parit illico remo-
ueat̉ et dentes oīm ſerpētum qn̄ eradicas eos dum viuit ſpens ⁊ ſuſ
pendat̉ ſuper q̄rtanariū tollunt ab eo q̄rtanā. Et ſi ſuſpendat̉ ſpēs
ſup dolentē dentē prodeſt et ſerpens occurrit pregnāti abortit et ſi oc
currit ei dum parit accelerat partū. Et dicūt ſi acceperis caninum
dentē cocodrilli et palato ei⁹ ſuperiore ſiniſtro. et ſuſpēdis eum ſuper
febricitantē [illegible] et nō redibit febris ad ipm vnq̄. Et dixerunt
ꝙ leo terret̉ ex ga[illegible] albo. et leo iterū timet ignē et qui inungitur cū
ſepo renū leonis nō timet ire int̉ beſtiam et etiā oēs beſtie terrentur
ex leone. et ſi linit corpus ſuum cū ſtercore leporis terrēt̉ ex eo lupi. et
ſi terit̉ arſenicū citrinū et admiſcet̉ lacti nō cadit ſup eū muſca que nō
moriat̉ Et ſi accepis dextrā pedē teſtudis et ſuſpendis ipm ſup dex-
trū pedē podagrici cōfert ei ſil'r ſi ſiniſtrū ſiniſtro et ſic man⁹ eius con
fert manui ⁊ digit⁹ cōfert digito ⁊ ſi accendat̉ ignis corā vrſo ex viridi
bus lignis ficulnearū crepitant teſticuli ei⁹. Et in libris hermetis o
culi vrſi ābo qui ligētur in pāno lini ſup adiutoriū ſiniſtrā · remouent
q̄rtanā Et dr̄ ꝙ ſi lupus videbit hoīem et ipe nō videbit lupū ſtupe
fit hō et timet et rauc eſſit et iō ſi q̄s gerat oculū lupi iuuat ad victori-
am et audatiā et debellationē et timorē aduerſarij Et dr̄ etiā ꝙ ſi
fiat anul⁹ ex albis vngulis aſini epilentic⁹ qui induit ipm. nō patitur
epilentiam Et dixerūt qn̄ vis ne approximēt muſce domo tūc pone
cōdiſim et oppiū in albedine calcis et tūc inde albifica domū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

tuā exeat et tūc non ingredient᷑ alique muſce penitus. Et qū vis vt
narret tibi mulier tua vel puella tua oīa que fecit. accipe cor columbe
et caput rane et exſicca vtraqꝫ. et tere et pulueriſa ſuꝑ pectus ipſius
dormientis et narrabit tibi oīa que ipſa fecerit Cum vͦo euigilauerit
exterge et remoue illud a pectore ne alienet᷑. Et dicunt phi ꝙ ſi quis
ſupponat adamantē capiti mulieris dormientis manifeſtat ꝙ eſt ad
ultera qm̄ reſilit territa a lecto et ſi non amplecti᷑ maritum ſuum cū
magna dilectione. Et dici᷑ ꝙ pellis aſini qū ſuſpendi᷑ ſuper pueros
prohibet eos terreri Et dici᷑ architas. ꝙ ſi capia᷑ ceruimen auris ca-
nis ſiniſtre. et ſuſpēdatur febriētibus ꝑiodices cōfert multū et maxi-
me quartane Et dicūt phi ꝙ aliqua ſpēs vel indiuiduū que nūꝗ ha
buit egritudinē cōfert oī egritudini et cui nūꝗ affuerit dolor aliquis
ſuccurrit et ſanat hominē ab illo. et ſi ſuſpendi᷑ ſpuma maris ſuper
coxam mulieris ſiniſtram accelerat partum Et qū ſuffumiga᷑ domꝰ
cū vngula muli ſiniſtra nō remanent in ea muſce Et qui ſuſpēdit cor   c Vpupa
vppupe aut oculū aut cerebrum ſupra ſe ad collum ſuum cōfert obli
uioni et ſubtiliat intellectum hominis

Si mulier non p̄t concipere. accipe cornu ceruinū pulueriſa et miſce
cum felle vaccino teneat mulier ſupra ſe et coeat et ſtatim cōcipiet

Sed a cauda equi poſita ſuper oſtio nō permittit intrare ſanſalas

Dens pulli vniꝰ anni poſitus in collo infantiū facit eos prouocare
dentes ſine leſione

Dens equi poſitus ſuꝑ caput furientis ſtatim liberat eum

Si non p̄t cōcipere detur ei neſcienti lac iumenti. et ea hora coeat et
ſtatim cōcipiet. Vnguis equi ſuffumigatus in domo effugiet mures
Idem fit de vngula muli

Ut tota aqua exeat de caldario. attramentum. i. terra franciſca cū
pice proice in aquam et tota exibit

Ut ignis de aqua exeat. teſtā oui accipe et ſulphur viuū tritū impo
ne calcē et claude foramen et mitte in aquam et accenditur

Et dici᷑ ſi ponatur cāphora ſuꝑ aquā accendi᷑ et cōburi᷑ in aqua

Ut aues manibus cōprehendas. accipe grana queuis in fece vini ꝟ
ſucco cicute valde inbibita et proice ad aues. oīs auis que inde guſtat
inebriabitur et perdit vires.

Si aliqua mulier te ligauit maleficijs ad amorem ſuum et vis illud
diſſoluere. accipe camiſiam ſuam et per capicium minge foras et per

manicā eius dextram et nōn curabis de ea
Ut mulier cū aliquo adulterare nō poſſit. incide de capillis eiꝰ ⁊ pul
uerem illorū tibi ſuꝑ feretrū ſpge anꝫ tū unge feretrū cū melle mox co
eas cū muliere et cū volueris ſoluere ex tuis capillis fac ſilr̄ Et dicūt
ſi aliq̄s inungatᷓ lacte azine cōgregabūtur in eo oēs pulices domus
Litteras q̄ nō leguntur niſi in nocte. cū felle teſtudinis ſcribe. aut
lacte ficus ſi ponatᷓ ad ignē. ac cū aqua vermis lucētis de nocte
Si accipiantᷓ multa albumina ouorū de gallina poſt menſem fiunt
vitra et dura vt lapis et hoc tale fit topaciꝰ ſophiſticatꝰ ſi ꝓus cū cro-
co vel terra rubea liniatur ſilr̄ ſpuma que inuenitᷓ circa teſticulos cer-
ui vel equi vel azini fatigati admiſceatᷓ cū vino et illud vinū detur ali
cui potatori abhorrebit vinū ꝑ mēſem Et ſi habueris plures anguil-
las in vaſe vini et dimittantur in illo mori. ſi q̄s biberit ex illo abhor-
rebit vinū ꝑ annū et forte ſp̄. Et dr̄ ſi accipiatᷓ funis cū quo ſuſpenditᷓ
vel ſuſpenſꝰ eſt fur aliq̄ꝫtulū tale q̄ꝫ turbo vēti in aere ſuſpēdit et po-
natᷓ in olla et miſceatᷓ cū alijs ollis illa oēs alias frangit
Item accipe aliq̄ꝫtulū p̄dicti funis et pone in inſtrumento cum quo
mittitᷓ panis in furno qn̄ ille qui mittere debet in furno mittit et non
poterit immittere ſed extra exiliet
Ut videatᷓ hoīes ſine capitibꝰ. accipe ſpoliū ſpentis et auripigmen
tū et picē grecā reupōticū et cerā nouarū apū et ſegimē aſini. et tere
oīa et mitte in rudi olla cū aq̄ et fac bulire ad lentū ignem ⁊ poſtea di
mitte frigeſcere facias cereū et oīs q̄ illuīabitᷓ eo videbitᷓ ſine capite
Ut hoīes videantᷓ habere q̄ꝫlibet aīaliū capita. accipe ſulphur vi-
uum et litᷓgiriū iſtis ſimul pulueriſatis ſpge in lampade oleo plena.
habeātqꝫ cādelam de cera v̉ginis q̄ ꝑmixta ſit cū fece illius aīalis cuiꝰ
caput vt videatᷓ habere tenens candelā accenſam de lāpadis igne et
da vinū bibere cū valdi moīa et illi q̄ inde potabūt videbūt ſe habere
caput animalis
Ut videantᷓ habere vultū canis. accipe adipē de aure canis vnge ex
eo parū de bōbicino nouo et pone in lāpade noua de viridi vitro ⁊ po
ne lucernā inter hoīes et cernūt vultū canis
Ut hoīes videātur habere tria capita. accipe de pilis aſini mortui ⁊
fac funiculū et ſicca et ſume medullā de oſſe ꝑncipalꝫ dextri humeri ⁊
miſce cū cera v̉ginea et inuolue funiculū et pone ſupra luminaria do
mus ingrediētes domū tria capita habebūt ⁊ q̄ in domo ſunt intrāti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Si vis vt caput hoīs caput aſini videatur (bus aſini videbuntur.
tolle de ſedine azelli et vnge hominē in capite
Si vis vt pullus aut res alia ſaltet in diſco. accipe argentū viuum ⁊
puluerē calamite et mitte in āpullā vitreā ſigillatā et illā pone intra
rem calidā q꞉ cū ſit argentū viuū calidū monet ſe et facit eam ſaltare.
Si vis videre ꝙ aliȷ̄ neq̄unt tolle fel de maſculo catto et adipem gal
line oīno albe et admiſce inſil' et oculos tuos vnge et videbitur.
Si vis intelligere voces auiū tunc aſſocia tecum ſocios in quinto ca
lendas nouembris et tunc vade in quoddam nemus cum canibus q̄=
ſi ad venandum. et illam beſtiā quā primo inueneris defer tecum ad
domū et prepara cū corde vulpis. et ſtatim intelliges vocem auiū vel
beſtiarū Et ſi tu vis vt aliquis intelligat oſcula eum ⁊ intelliget ſimi
liter
Si vis ſoluere vincula vade in ſiluam. et proſpice vbi pica nidū ſuū
habuerit cum pullis ſuis et quādo ieris ibi tunc aſcende ad arborem
⁊ foramen eiꝰ circūliga q̊cūq꞉ vis q꞉ nō videt rem tūc vadit pro quadā
herba quā ipſa ponit ſuꝑ ligaturā predcām et ſtatim rumpit̄ ligatu=
ra ipſa et cadit herba ſuꝑ pannū quē debes ponere ſub arbore. et tu
ſis pn̄s et accipe
In nido vppupe eſt quidam lapis qui eſt diuerſorū colorū. defer tecū
ipſum et eris inuiſibilis
Ut mulier cōfiteatur q̄ fecerit ranā aliq̄lē cōphende viuā et tolle eiꝰ
linguā et remitte illā in aquā ⁊ pone illam linguā ſuꝑ ꝑtem cordis fe
mine dormientis q̄ cū interrogatur vera dicit
Si vis aliquē terreri in ſomno capiti eiꝰ ſuppone pellem ſimie
Si vis capere talpā pone in foramen eiꝰ cepe vl' porꝛ aut alleū ⁊ ſta=
tim egredietur ſine viribus
Serpens non accidit ad alleum nec canis guſtat aliquid tinctū cum
alleo et ſi fameat
Suffumigatio quā cū feceris videbūt̄ oēs in forma elephantū q̇ ſūt
in domo et eq̄rū magnorū Accipe ſpēm que dꝛ alkakengi et cōtere ip=
ſam et cōfice ipſam cū aliq̄ꝫtulo pinguedis delphini et fac ex eo grana
ſicut citri deīn fumiga ex eis ſuꝑ ignē ſtercoris vacce que mulget̄ ⁊ nō
ſit in domo locus ex quo egrediat̄ fumꝰ niſi porta. et lar ſit ſub terra
deintꝰ nā oēs qui ſunt in manſione videbūt̄ quaſi ipſi ſint hoīes mag
ni in formis equorū et elephantū. et eſt mirabile valde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Suffumigãtio alia quã facis vides foris et virides ẽt multiformes ⁊
mirabilia infinita que pre multitudine nõ diſcernũtur Accipe cymar
.i. vermiculum ⁊ lapidem lazuli et pulegium montanum et pulueri
ſa totum et cribella illud et confice cum pinguedine delphini vel equi
vel elephantis. fac grana in modum ciceris et ſicca in umbra et ſuffu
miga in eo quando volueris et fiet quod volueris· et quod iam dictũ
eſt

Suffumigatio ad videndũ in ſomno quod futurũ eſt de bono ⁊ ma
lo Accipe ſanguinẽ aſini cõgelatũ et lupi ceruini pĩguedinẽ et ſtoracẽ
aggrega totũ põderibꝰ equalibꝰ ⁊ cõficiant' vt fiant grana ⁊ ſuffumi
getur cũ eis domꝰ tu eñ videbis in ſomno tuo qui narrabit tibi õnia

Modꝰ faciendi liciniũ quod accẽdens videbis in quacũqꝫ forma vo
lueris. Accipe oculos bubonis et oculos piſcis qui dicit' affures et o-
culos piſcis qui dicit' bibinitis et fel leporũ cõtrita ergo ea manibꝰ cõ-
miſcendo ei pone eã in vaſe vitreo. cũ ergo vis operari. accipe adipẽ
cuiuſqꝫ vis beſtie ꝙ fiat hoc in forma eiꝰ liquefac eã et permiſce cum
illa medicina et iunge bene eo licinium quodcũqꝫ vis deinde accende
ipm in medio domꝰ edis. videbũtur eñ homines in forma illius beſti
e cuius pinguedinem accepiſti

Liciniũ vt adhuc hoĩes appareant in forma angelorum accipe ocu-
los piſcis et oculos ziloe. i. frãgentis oſſa. et contere eos manibꝰ mal-
leando et pone eos in vaſe vitreo ſeptem diebus. deinde pone in eis
aliquid de oleo et illumina cũ eo in lampade viridi et pone ipſum co-
ram hominibus qui ſunt in ede. ipſi enim ſe videbunt in forma ange
lorũ ex igne accenſo

Liciniũ aliud faciẽs apparere hoĩes nigrarũ facierum. accipe lam
padẽ nigrã ⁊ funde ſup ipam oleũ ſambucinũ vl' argẽtũ viuũ ⁊ fun
de in illo oleo vl' argẽto viuo ex ſanguĩe fleubotomãtiũ ⁊ pone in illo
ſanguine ſambucinũ vel argentum viuum

Aliud liciniũ fit ex pannis mortui aut ex pannis nigris. et accende
ipm in medio edis. nam tu videbis ex hoĩbus mirabilia qñ videbunt
ſe ad inuicẽ cum illis formis

Lampas mirabilis in qua apparet res quantitatis terribilis hñs
in manu virgam et territat hominem. Accipe ranam et decolla tu e-
am ſuper pannum exequiarum viridem. madefac ipſum cum oleo
ſambucino et impone ipſum licinium. et illumina cum eo in lampa-

de viridi. nam tu videbis nigrā ſtantem inter cuius manus erit lampas et mirabile

Lampas quā cum aliq̄s teneat eoꝝ qui ſunt ibi et q̇ fuit poſt ipſum videbit totum accipe piſcē qui dꝛ delphin. deinde accipe pannum lini aut funeris ſperge ſuper ipſum aliquid ex ʒimar. deinde funde ſuper illud ex illa pinguedine liq̄facta. deiñ ſtringe man⁹ ſuꝑ ipm ⁊ inuolue pannū et fac ex eo liciniū deiñ accende ipſum in lampade eris viridis et fiet quod tibi dixi

Lampas alia faciens hoīes apparere in forma feda ⁊ terrent᷑ inuicē hoīes et faciunt ipſum fingentes demonē. accipe pilos ex cauda canis nigri in quo nō ſit albedo. et aliq̄d ex pinguedine ei⁹ liquefac pinguedinē. deinde accipe pannū exequiarū et fac deinde liciniū. deinde line ipm cum eo quod feciſti. et illumina ipſum cum lampade viridi cum oleo ſambucino ⁊ accēde ipſum in domo ⁊ non ſit ibi licinium p̄ter ipſum et videbis mirabile

Liciniū pulchrū vt domus videatur plena ſpentum ⁊ ymaginum donec licinium permanet accenſum. accipe pinguedinem ſerpentis nigri et ſpoliū ſerpentis nigri ⁊ pannum exequiarum ⁊ fac licinium ex illo panno. deinde line ipſum cū illa pinguedine et pone ſpoliū ſerpentis in cōcauitate eius et illumina cū oleo ſambucino in lampade viridi et nigra

Liciniū qḋ q̄n accenſum infundit᷑ ſuꝑ ipſum aqua inualeſcit et q̄n oleum extingit᷑. accipe calcē que nō inuenit aquā et ꝓmiſce eā cū equali pondere ſibi ex cera et medietatis ei⁹ ex oleo balſami ⁊ napta citrina cū eq̄lī ſibi ex ſulphure fac liciniū ex ea et roꝛa ſuꝑ ipſum aquā ⁊ accendit᷑ et roꝛa ſuꝑ ipſum oleum et extinguitur

Liciniū aliud qḋ cū accēdit᷑ oīa vident᷑ alba et argentea accipe lacertā nigrā et abſcinde caudā ei⁹ ⁊ accipe ill'd qḋ exit et eſt ſiīe argento viui deiñ accipe liciniū ⁊ madefac cū oleo ⁊ pone ipm in lampade noua ⁊ accēde dom⁹ eñ videbit᷑ ſplēdida et alba velut argentum.

Opatio eñ lāpadis eſt mirabilis quā cū quis eā manib⁹ tenuerit ſuis nō ceſſat pedere donec dimiſerit eam. accipe ſanguinē teſtudinis ⁊ exſicca ipm in panno lini ⁊ fac ex ipo liciniū ⁊ illumina ipm in lampade. da ipſum cui vis et dic illumina. nā ipſa nō ceſſabit pedere donec dimiſeris et eſt mirabile.

Lampas que cū accenditur in loco ranarū. nulla ſonat ſed omnes

ſlent donec fuerint acceuſa. accipe pinguedinē cocodrilli et cōfice ipm̄
cū cera albificata in ſole et fac ex eo liciniū et illumina cū eo in loco vbi
ſunt rane. et cū viderint iſtud ſtatim tacebunt.

Lampas alia q̄ cū accēdit' vident ſeinuicē aſtantes ſicut imagines
et lapides. accipe zimar et tere bene ⁊ accipe pannū funeris et made-
fac ipm̄ cum pinguedine piſcis. aut cū oleo zizanino puro pone ipſum
in lampade viridi et pone ſuper ipſum ex illo medicamine cōtrito rē
puam· et fit mirabile

Liciniū qd̄ qn̄ accendit' nō ceſſant ſaltare ⁊ gaudere et inſanire gau
dio et maxime mulieres accipe ſanguinē leporis et ſanguinem cuiuſ
dam auis que dr̄ ſolon et aſſimulatur turturi ⁊ eq̄lē medietatis eius
ex ſanguīe turturis maris infunde ergo in eo liciniū ⁊ illuīa cū eo in
medio dom⁹. in q̊ ſunt cātatrices ⁊ puelle ⁊ eſt mirabile et probatum

Si vis facere q̄ in ſtatu hoīs apparēt pediculi ſcaturiētes vt nō poſ
ſit hō dormire tūc eīm̄ proice in lecto ei⁹ pōd⁹ vntie vni⁹ vl' medie alka
kengi. Et ſi acceperis pilos aſturis fiet inde liciniū quod accēditur vi
dent ſeinuicē hoīes infirmos ex vehementia infirmitatis et extenua
tionis. accipe locuſtā citrinā et exſicca ipam̄. et tere et pone in panno
exequiarū et incēde ipm̄ oleo ſambucino in quocūqz loco fueris ⁊ erit
quod tibi dixi et mirabile

Qn̄ vis vt videaris totus ignit⁹ a capite vſqz ad pedes et non ledar'
aliquo modo. accipe maluauiſcum albū et cōfice cū albumine ouorū.
deinde line cū eo corpus tuum et dimitte donec exſiccet' deinde line te
cū albumīe poſtea eīm̄ ſup illud pulueriſa ſulphur ſubtile inflammat'
eīm̄ ignis in eo et non ledit. et ſi facis hoc ſup palmam poteris ignem
ſine leſione tenere

Si vis vt res ꝓiciat' in ignem ⁊ nō cōburat'. accipe glutē piſcis ꝑtem
vnā et alumīs eq̄le illi ꝑmiſceat' totū et fundat' ſup ipm̄ acetū vini et
cōficiat' cū eo q̄cq̄d vis ꝓicere in ignē line cū h̄ linimēto non cōburet'.

Si vis facere cōtrariū ſcꝫ imaginē aliquā hoīs aut alteri⁹. ⁊ qn̄ poni
tur in aq̄ accēdit' et ſi extraxeris extinguet'. accipe calcē nō extinctā et
ꝑmiſce eā cum aliq̄ntulo cere et oleo zizani et napta. i. terra alba et ſul
phure. et fac ex eo imaginē. nā qn̄ rorabis aquā accēdetur ignis.

Si vis facere vt qn̄ apis manus tuas ſuper lāpadē extinguat' lumē
et qn̄ claudis eas ſup eam accēditur et non ceſſabit illud facere accipe
ſpēm que dr̄ ſpuma inda tere eā et deinde cōfice eam cum aqua cāfore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

et line cum ea manus tuas. deīn aperi eas in facie lampadis delebit
lumen eius et claude reaccenditur
Si vis videre rem ſūmerſam et ꝓfundā in nocte. et nō occultet tibi
plusq̄ȝ in die et leges libros de nocte nigra. vnge faciē tuam cū ſangui
ne veſpertilionis et erit quod dico
Si vis albificare aliquid ſuffumiga illud ſulphure
Si vis vt arbor citri ꝓiciat oēs fruct⁹ ſuos et cadāt. accipe quinq; ꝑ-
tes ſulphuris citrini. et quinq; nigri et albi. et cinobrū. tere oīa et miſ
ce ⁊ ſuffumiga ⁊ cadēt oēs fruct⁹ ⁊ forte ſic eſt in alijs arboribus.
Si vis ſtatim interficere ſerpentē. accipe ex ariſtologia rotunda q̄ȝ-
tum vis et tere illam bene. et accipe ranā ſilueſtrē vel campeſtrem cō
tere ipſam et cōmiſce eam ariſtologie ⁊ pone cum illo aliquid ex incau
ſto et ſcribe cum eo in carta aut aliquod quod plus amas et proice ad
ſerpentes
Si vis portare in manu tua ignem vt nō offendat. Accipe calcē diſſ-
olutā cū aqua fabaꝝ calida. et aliq̄ȝtulū maluauiſci et aliquātulū ma
grēculis ꝑmiſce illud bene cū eo. Deinde line cū eo palmam tuam. et
fac ſiccari et pone in eo ignē non nocet
Dicunt ph̄i calx tale nō cōburit in igne ⁊ glutē piſcis ſaluat ab igne
et alumen iamenū et ſanguis ſalamandre et fuligo furni vel libetis
qū igitur ex iſtis omnibus aut quibuſdā fit liuimentum non offendit
ignis. albumen oui ⁊ maluauiſcum habent iuuamentum ad hoc pre
cipue
Si vis vt tota dom⁹ appareat plena ſerpentibus. Accipe de pingue
dine ſerpentis et parum ſalis in ea pone. et accipe pannum exequia-
rū et incide ipm̄ in quatuor fruſtra ⁊ deīn pinguedinem in fruſtra et
pone ipſam in omni panno et ſic faciens quatuor licinia et accende e-
am in quatuor angul' domus cum oleo ſambucino. et in lampade no
ua et fiet quod dixi
Ut domus videatur tota viridis. et plena ſerpētib⁹ et ymaginibus
timeroſis. accipe cutem ſerpentis et ſāguinē alteri⁹ ſerpentis maſcu-
li et adipē alteri⁹ ſerpētis aggrega illa tria et pone ea in pāno exequi
arū et accende ipm̄ in lucerna noua
Si vis facere cādelam vel licinium que non accendit agitatur et am
bulat. Accipe cutem lupi et cutem canis et fac ex vtriſq; licinium ⁊ ac
cende ipm̄ cum oleo oliue et ſtatim mouebitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Quñ vis accẽdere lucernã ex qua valde timent eã. Accipe pannum li-
ni valde nouũ albũ et fac ex eo liciniũ. et pone in cauitate eius cutem
ſerpentis ⁊ ſaltẽ groſſum et ſatia ipm̃ oleo oliue. et da cui vis ſtatim
cũ accẽdit᷑ ipſa trepidabit et timebit valde.

Dicunt phi ꝙ ſinciput eſt ꝑma ꝑs capitis ⁊ ex ſincipite hominis pa-
rũ poſt mortẽ gñat᷑ vermis cumq; ꝑtereũt dies ſeptẽ. vermes illi fiũt
muſce. ⁊ poſt. xiiij. dies ſunt dracones magni quo et vn⁹ ſi momorde-
rit hoiem moriet᷑ ſtatim ꝙ ſi acceperis ex eo et coxeris illud cũ oleo. et
feceris ex eo cãdelam in lucerna cũ licinio et panno exequiarum vide-
bis ex eo rem magnam ⁊ formas que narrari non poſſunt cum mag-
no timore

Experimentũ mirabile qđ facit hoiem ire in ignẽ ſine aliqua leſione.
vel portare ferꝝ ignitũ in manu ſua. recipe ſuccũ biſmalue et albumẽ
oui ⁊ ſem ẽ pſillij et calcẽ et pulueriſa et cõfice cũ illo albumine oui ſuc-
cũ raffani cõmiſce. et ex hac cõfectione illinias corp⁹ tuũ vel manum
et dimitte ſiccari et poſtea iterꝝ illinias. poſt ſi poteris audaciter ſuſti-
nere ignem ſine nocumento

Si ãt velis vt videat᷑ ardere illud liciniũ. aſꝑge de ſulphu re viuo bñ
pulueriſato ſic videbit᷑ cõburi cũ accendit᷑ ſulphur ⁊ nihil ei nocet.

Si in flammã candele quã qs tenet in manu colofoniã vel picẽ gre-
cam inſufflaueris ſbtiliſſime tritã. mirabiliter auget ignẽ. et vſq; ad
domum porriget flammam

Ut ignem illeſus portare poteris. cũ aq̃ fabaꝝ calida calx diſſoluat᷑
et modicũ cere rubee demiſcitua et paꝝ maluauiſci additias. quibus
ſimul cõiunctis vel cõmixtis palmam illinias deſiccari ꝑmittas ſic enĩ
ignem quilibet portare poteris

Aquã ardentẽ ſic facias. recipe vinũ nigꝝ ſpiſſum potens et vetus.
⁊ in vna q̃rta ipſi⁹ diſtẽperabis viue calcis ſulphuris viue ſbtiliſſime
pulueriſatis tartari de bono vino et ſalis cois albi groſſi. poſtea po-
nes in cucurbita bñ lutata et deſuꝑ poſito alẽbico diſtillabis aquã ar-
dentẽ quã ſeruare debes in vaſe vitreo

Ignem grecũ ſic facias. recipe ſulphur viuũ tartaꝝ ſarcocallam pi-
colam ſal cotium petroleũ et oleũ cõmune fac bulire bene ⁊ ſi ponitur
in eo accendit᷑ ſiue lignum ſiue ferꝝ et non extinguitur niſi vrina vel
aceto vel arena

Iam ſcimus ꝙ mirabile eſt illud cuius cauſa remouetur a cõſpec-

tu coit̃ et pſeuerat eiꝰ mirabilis donatio. et non apparent eius cauſe
ſufficientes. cũ vero res aut rei cã ſuffitiens aſpicit̃ nihil mirãtur Et
ergo aliquid mirabile qđ incõſuetũ ⁊ rarũ aut nũq̃ꝫ viſum. Vñ nõ ſo-
lũ eſt mirabile q꞉ eã ignorat ſed et ipſum rariſſime eſt inuentũ cũ hoc
eñi cã ignorat̃. Aliqđ eſt mirabile non ꝙ inconſuetũ ſit aut nouũ. ſed
antiqui adhuc eiꝰ cauſam nõ inuenerunt. Et eſt aliquid mirabile. qđ
nec ipm̃ inconſuetum eſt ſed ſepe viſum nec eiꝰ cauſa totaliter ignora
tur ſed nõ apparet ꝙ ex ea tantus effectus poſſit exire quãtus appa
ret vel refert̃. In pꝛimo gñe ſunt maxima mirabilia. in ſecũdo medio
modo et in tercio maioꝛa

Dum ſciuerũt phi naturales ꝙ cõplementũ effectus cuiuſlibet re
quirit foꝛte agens et bñ diſpoſitum patiens et hoꝛum altero defi
ciente effectus nõ cõpletur aut debiliter cõpletur poſito ſufficiente pa
tiente nichil efficiebatur mirabile in cõſpectu hominum. quia nullꝰ
miratur viſa ſufficienti cauſa. Inceperũt ergo ex ingenio et ſcientia
naturalit̃ educere mirabilia. Et ſunt ſ̃m duos modos. vno. ſ. vt nõ
conſtituat ſufficiens agens poſſe facere effectum qui ſequitur. nec pro
culdubio faceret ſed maxima aptitudo patientis complet effectum a-
gente in ſufficienti ſil'r exiſtente Et hoĩes dum ſolũ mirantur agens
inſufficiens et patiens nõ aduertũt de neceſſitate admirant̃. quia ex
it a cã que penitꝰ a ſe illđ nõ deberet facere Aliqñ aũt faciũt e cõtra pa
rant patiens maxime indiſpoſitum ſcđm agens oꝛti. ⁊ faciunt aduer
tere hoĩes ad patiens tm̃. Et cum ſit inſufficiens manifeſte non ceſſ-
ant mirari. Si tu vis ergo ponere mirabilia coꝛam vulgo noli agere
per cauſas quare vnaq̃qꝫ appareat ſufficiens ſed age per vnã inſuffi
cientiſſimam et elige magnã pꝛeparationẽ in alia. q꞉ effectus exibit ⁊
dũ facis illos ſolum aſpicere et cauſam illam q̃ nullo modo illud poſſ-
it cõplere eſt mirabile. Sed ſi vis facere. ꝙ ceſſet omne mirabile reſpi
ce alias cauſas ſcꝫ agentẽ ſufficientem et patientẽ. qm̃ ſi vtrumqꝫ reſ
picis non miraberis. quia videbis tantam aptitudinem in vna ſuffi-
tientia alterius quod non facit admirari. Qñ eñi vides q꞉ aqua frigi
da accendit ignem et non extingit ipſum. ſi tu reſpiceres cauſam agẽ
tem mirareris enim ſemper. q꞉ non eſſet efficiens cõueniens ad hoc.
Sed quãdo tu reſpicis materiam illius effectus. vt puta quia eſt calx
et ſulphur quod eſt valde inflammabile ita q꞉ nimium agens inflam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

mat ipſum tu vides ꝙ nihil eſt mirabile. Similiter qñ enim res aliq̃
non comburitur igne mirabile eſt quando vna de cauſis inſpicitur ſo
la ſed quando ſcitur natura patientis aut debilitas agentis nihil mi
rum

Maxima autem radix experimentorũ naturalium eſt in hoc ſcilicet
vt eligant materiam paratiſſimam ad aliquid ⁊ hoc debile agẽs aut
fortiſſimum et materiam valde indiſpoſitam. et faciunt ſimiliter ho-
mines aſpicere ad illam cauſam que non videtur poſſe illud facere ⁊
de illa nihil dicunt Et tu nota iſtud quia ſecundum illum modum in
cidit multitudo experimentorum multorũ mirabilium. et de hoc nar
rabo tibi quedã iſtorũ vt cõfirmes in virtute predicta et ſcies excogita
re ingenia experimentorum

Aquam ardentem ſic facias. recipe terebentinam quam diſtillabis
per alembicũ velut aqua ardens exibit etiã miſce vino aut quo vis et
accenditur ſi appropinquas ei candelam

Ignis volantis in aere multiplex eſt compoſitio. vñ fit de ſale petro
ſo ⁊ ſulphure et oleo lini quibus inſimul diſtemperatis ⁊ in canna po
ſitus accenſus ignis in aere protinꝰ ſblimat᷑. Alius autẽ fit ex ſale pe
troſo ſulphure viuo carbonibꝰ vitis aut ſalicis. quibꝰ inſimul mixtis
et cõiunctis. ſed de ſulphure viuo ibi vult eſſe minus. de ſale autem ⁊
colophonia plus

Ignis volans fit. Recipe vnã librã ſulphuris libras duas carbonum
ſalicis. libras decẽ ſalis petroſi. que tria ſbtiliſſimo mõ terãt᷑ in lapide
marmoreo. poſtea aliqͩ poſteriꝰ ad libitum in tunica de papiro volã
ti vel tonitruũ faciente ponatur. Tunica ad volandum debet eſſe lõ-
ga gracilis puluere illo plena. ad faciendum vero tonitruum breuis
groſſa et ſemiplena

UT autẽ qui legeris que ſuperiꝰ nota ſunt. vberiorem fructum ca
pias. volumus cõem regulam ⁊ breuem tradere ad ſciendum or
tum lune ſecundum epactam cui applicabimus perpetuam rationẽ
paſche et feſtorum mobilium. q̄uis breuis fieri poterit et clarius exẽ-
plis probando et ratione. Poteris etiam intelligere locum ſolis et lu
ne in zodaico quolibet die que te iuuabunt. Et ad rem deueniamus.
puta ſcire volo die. xx. Julij. M. CCCC. lxxvij. Quota ſit dies lune
Notabis ergo primo epactam. quam primo preſuppono dicto anno

eſſe. xv. ideo pono. xv. cuí addo dies menſis iulij quifuerunt. xx. et e-
runt. xxv. demum numera menſes vſqȝ ad iulium. incipiendo a mar
tio et ſunt. v. que addo ad. xxxv. et ſunt. xl. et quia dies lune non exce-
dunt nec complent. xxx. abiectis ergo. xxx. reſiduum teneo quod eſt. x
qui ſunt dies lune. Epacta vero tenetur quolibet annoaddendo. xi.
vnde ſi anno pñti habeo. xv. ſequenti anno habeo. xxvi. et ſubſequen
ti anno. xxxvij. Et qm̃ predicta epacta nunq̃ꝫ pteterit. xxx. ideo eo an
no quo pductũ excedit. xxx. abiectis ergo xxx. de. xxxvij. reſiduum te
neo quod eſt. vij. et hoc eſt perpetuum
Hoc cognito potero ſemper ſcire paſcha et ſolempnitates mobiles.
nam paſcha cõputatur ſecũdum curſum lune qꝛ. xviij. die lune mar-
tij fuit crucifixio domini in qua. vt ſcitur fuit maxima eclipſis ſolꝭ que
naturalis eſſe non poterit. quia nunq̃ꝫ poſt oppoſitionem lune natu-
liter fit neqȝ lune poſt cõpoſitionem. Quare ad tante rei memoriam
ꝑ fidei criſtiane roborationem lune motus obſeruantur Prima ergo
dies dominica que ſequitur. xviij. diem lune martij ſemper eſt paſca
ideo ſi recte numerabis quadrageſimam. prima dies martis lune fe-
bruarij erit carniſpriuium. et die ſequenti erit prima dies quadrageſi-
me. Septuageſima autem precedit quadrageſimam tribus ſeptima
nis integris Et a paſcha vſqȝ ad diem lune rogationum ſunt quinqȝ
ſeptimane. Et a paſcha vſqȝ aſcentionem ſunt quadraginta dies
Et iterum a feſto paſche vſqȝ ad feſtum penthecoſtes ſunt dies quin-
quaginta

¶ Gratũ Ector Fiunſũ. Fundebat Currus Eoum
Dicta Diuina Dei Cuncta Diana Eui

Ianuarius.	Februarius.	Martius.	Aprilis.	Maius.	Iunius.
Aquarius	piſcis	aries	taurꝰ	gemini	cancer
Iulius.	Auguſtꝰ.	September.	October.	Nouember.	December
leo	virgo	libra	ſcorpio	ſagittariꝰ	capcornꝰ

In duobꝰ ſupſcriptis verſibus habeo. xij dictiones deſeruientes. xij.
menſibꝰ anni. ſcꝫ gratum ſeruit ianuario. ector februario ꝫ ſic de alijs
Similit̉ vide pmas litteras illa[m] dictionũ quote ſunt in ordine alfa-
beti vt dicẽdo a eſt prima. b ſecũda c tertia. Si ergo cupis ſcire in quot

gradib⁹ ſigni ſol dicta.xx.iulij accipe litterã illi mẽſi reſpondentem et
cõputa quota ſit ordine. vbi gratia d rñdet iulio q̄ eſt p̄ma littera ipſi⁹
dictionis dicta. ⁊ d eſt in ordine alphabeti q̄rta. habet ergo q̄tuor ad-
de ei dies menſis Iulij q̇ ſunt.xx q̇bus adde xix.et erunt.xxxvij. Et
qꝛ non vt excedere.xxx. nam.xxx. ſunt gradus ſigni cuiuſlibet.abijce
xxx.et qđ remanet ſunt q̄ſitum qui ſunt ſeptem gradus leonis Si au
tem de luna intellig⁹ vbi gratia ſcio ꝙ luna die.xx. iulij hꝫ dies.x.vo-
lo ſcire in q̊ ſigno eſt.duplicabo etatẽ lune que etas ſupponit̉ eſſe iđ et
habeo.xx.cui addo.v.et habeo.xxv.qđ diuido ꝑ.v.et.v.reſultãt Inci
pio ergo numerare a ſigno in q̊ incepit origo lune dato ꝙ fuit leo ⁊ qꝛ
qđ ꝓuenit ex diuiſioẽ eſt.v. ꝓcedo vſqꝫ ad q̇ntũ ſignũ incipiẽdo a leo
ne quod ſignum eſt ſagittarius et ſcio ꝙ eſt in ſagittario et ſiue eius
Sciendũ vtiqꝫ eſt ꝙ in vnoq̊qꝫ ſigno zodaici moratur lunꝰ duob⁹ die-
bus cũ dimidio. nam ſingulo die ꝑcurrit.xij.ex gradib⁹ zodaici. Et ſi
ex diuiſione de quinqꝫ de qua ſupra. n.iij.l.iiij.ſupeſſent cu ilibet vni-
tati zodaici.vi.gradus aſſignabis. vñ ſi duas habes vnitates ſcias ꝙ
.xij.gradus ꝑtranſiunt.et ſi tres eſſent habes.xviij.et ſic de alijs. vñ
verſ⁹. Etatem lune duplico poſt addito quiqꝫ. Quinqꝫ dabis ſigno.
quo lune incepit origo

¶ Explicit Albertus magnus de mirabilibus mundi

Incipit regimen ſanitatis per circulũ anni valde vtile

¶ Januarius

IN iano claris calidiſqꝫ cibo potiaris
Atqꝫ decens potus poſt fercula ſit tibi notus
Ledit enim medo tunc potatus vt bene credo
Balnea tu intres. nec venam ſcindere cures

¶ Aquarius

Aquarius calidus et humidus bonum
Vngere crura caue cum luna videbit aquoſum
Inſere tunc plantas. excelſe erige turres.
Et ſi capis iter tunc tardius ad loca tranſis

¶ Februarius

Naſcitur occulta febris februario multa.
Potibus et eſcis. ſi caute viuere velis
Tunc caue frigora de pollice funde cruorem

mobile et frequentius attrahit̾ et etiā immediatius. Quarto nocet a
liquid plus. qꝛ fortioꝛē habet impꝛeſſionem: Quinto qꝛ maioꝛē moꝛam
facit et pꝛius adheret membꝛis Et his modis plus malus cibus aſſū
ptus q̃ malus aer attractus

Quarto q̃ritur. vtrū coꝛpori plus iuuat ſomn⁹ q̃ cib⁹: Dicēdū ꝙ pl⁹
g̃uatur coꝛpus amiſſione cibi q̃ ſomni. et magis neccārius eſt cibus q̃
ſom n⁹ Et rō eſt. qꝛ ſomn⁹ nō reſtaurat deꝑditū nec remouet actionē
caloꝛis naturalis ab humido ſubſtātiali. ad cu⁹ cōſumptionem adue
nit moꝛs quod facit cibus . ergo eſt etiā magis neccārius. Item cū ſint
tres v̊tutes ſcꝫ vitalis naturalis et animalis Animalis non ita eſt de
eſſe vite ſicut alie due. Vnde nutrimentum qꝺ reſpondet virtuti na-
turali et vitali eſt multo neccārius q̃ ſomn⁹ que rn̄det v̊tuti animali

Quinto querit̾. vtrū aer cedat in nutrimentū ſpirituum q̃ cib⁹: Di-
cēdū ꝙ pꝛimo aliq̄d eſt nutrimentū qꝺ aſſimulatur rei nutrite ꝛ in ip
ſam cōuertit̾ et ſic ſubtiliſſima ꝑs cibi eſt nutrimētū ſpirituum. et nō
aer. Secūdo dicit̾ aliquid nutrimentū ſpirituū qꝛ cōfoꝛtat eos et tꝑat
et hoc dicimus tꝑamentum rei qꝺ cuſtodit rem et nutrit vnde ꝓpoꝛti
onē habet cū nutrimento: Et hoc mō aer nutrit ſpūs qꝛ recreat eos et
in tꝑamento ſuo cuſtodit et tm̄ de illo

Sexto q̃ritur vtrū ex malo cibo p̄t gn̄ari chimus: Dicendum ſecōm
Haly ſuꝑ tegni. ꝙ ex malo cibo poteſt generari bonus ſanguis ꝛ ecō-
tra Cuius ratio eſt qꝛ bonus cibus poteſt male digeri et fit malus chi
mus Malus autem cibus p̄t bene digeri et cōuerti in bonū humoꝛē.
Ideo ſciendū ꝙ in omni cibo etiā in venenoſo eſt duplex natura Vna
per quam eſt impoꝛtionabilis natura mēbꝛoꝝ. et ſic malus cibus ma
lum generat humoꝛem et hec eſt natura ꝓpꝛia mali cibi. Alia eſt na-
tura per quā cibus natus eſt ꝓpoꝛtionari membꝛis et eis aſſimilari.
et ſic malus cib⁹ poteſt generare bonū humoꝛem Qū natura foꝛt⁹ eſt
illi nature que ꝓxima eſt huic remouet cibo remoto. aut ducit ad ac-
tum et facit de malo bonū. ecōuerſo autē natura exiſtente debili illō
quod eſt bonū in potentia nō dicit ducere in actū et qꝺ ibi de malo eſt
facit ipſam ſuccumbere et fit malus chimus

Septimo q̃rit̾ vtrū ſimplex cibus aut multiplex ſit magis digeſtibi-
lis: Dicendū ſm̄ dyaſanū vt patet vltimo ſaturnaliū ꝙ ſimplex Cru
ditas enim venit. aut ex cibi qualitate aut ex multitudine et quanti
tate. Ex ſua quidem qualitate in quā cibus cōuertitur. ſi non ſit apt⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

humori quē corpus obtinuit ex cibi multitudine ad eius digeſtionem
natura nō ſufficit. Quia ergo diuiſoꝝciboꝝ diuerſa natura eſt et ſunt
quedā que citi⁹ digerunt̄ qꝺ poſt digerit̄ et in ſuccum ḋtit̄ dū alia tar
di⁹ ḋtunt̄ acceſſit et h̄ etiā ſepe eructationē ſentim⁹ Cū illa que tardi⁹
ḋtunt̄ velut ligna virida vigēte igne fumāt et ſic eructationē cauſat
Scḋo q: ex ciborum multiplicitate gula irritat̄ ⁊ plus q̄ȝ necē eſt ſumī
mus ꝙ de ſingulis par ergo ⁊c̄. vn̄ ſocrates illos cibos dixit eſſe vitā-
dos qui p̄ t̄ eſuriē ſitimq; ſedandā inducūt apparētiā et voluntatem
Octauo q̄rit̄ vtꝝ poſt cibū ſtatim ſit ambulandū: Dᵐ. ꝙ duplex eſt
motus. quidā eſt motus et labor et talis poſt cibū non competit. Ali⁹
motus eſt ſolū deductio ꝑ aulā vel ꝑ declinia arenoſa vt ḋt yſaac. et ꝑ
iſtum deꝑmunt̄ cibaria ad fundū ſtomachi. vt calor naturalis primo
ſopit⁹ quodāmā excitet̄ et ille competit poſt cibum

Nono q̄ritur. vtꝝ poſt cibū ſtatim competit ſomn⁹ Dᵐ. ꝙ ſtomacho
repleto ſtatim nō competit ſomn⁹. q: tūc cibaria aduertent̄ ſicut dicit
Auicenna ſicut panis adurit̄ in furno nimis calido. Tū quia ſequun
tur reumata et dolores capitis. Et ideo ſanum vt ꝓtrahatur ſomn⁹
quouſq; deſcenderit cibus

Decimo q̄ritur· q̄re in ſupergredientē horā deficit appetit⁹ cibi: Di-
cendū ꝙ hoc ideo q: ſtomachus eſuriens ſubtracto cibo malos fumos ⁊
humores attrahit ex membris et ex illis ſe reficit et replent fantaſtice
et ideo amplius non appetit vnde precepit Raſis in hoc caſu vt bibat̄
hauſtus aque calide vel ptiſane. Et ſi commode poteſt fieri prouocet̄
vomitus

Undecimo q̄ritur. vtꝝ corpora ſint calidiora ante cibū vel poſt: Dicē-
dū ꝙ ꝓbabiliter creditur ꝙ calor naturalis qualitatiue et quātitatiue
eſt maior poſt cibū q̄ȝ ante. q: ḋt Galien⁹ in libro de ſumma medicina
ꝙ calor naturalis augēt̄ tripliciter. aut quātitatiue vt ꝑ applicationē
velloꝝ ſuarioꝝ vel catelloꝝ vel puuloꝝ ad ſtomachum. Aut qualita-
tiue vt per medicinā Aut vtroq; modo vt ꝑ cibum et ſic corpus poſt ci-
bum eſt calidius q̄ȝ ante.

Duodecimo q̄ritur. vtꝝ ieiuniū pl⁹ ledat colericū vel flegmaticum.
Dicendū ſm ypocratem ꝙ colericum cui⁹ rō eſt. q: in ſtomacho colerī
co eſt calor fortior q̄ȝ in flegmatico ergo plus cōſumit. et ꝑ conſequens
plus appetit. Preterea flegma poteſt conuerti in ſanguinem. cole ra
aūt nō. flegmaticus habet intra ſe materiā ſanguinis. et ideo magis

poteſt ſatiſfacere appetitui Colericus aũt illam materiã intra ſe non habet. ergo fames eſt acerbior in colerico q̃ȝ in flegmatico ꝓut experientia hoc declarat in vtriſq;

Tertiodecimo querit̃ q̃re aliq̃ ardent̃ appetunt qui etiã modico cibo ſedãtur. Alij vero ecõuerſo par appetũt. ⁊ cum comdere inceperint fortiſſime comedunt: Dicẽdum ꝙ hoc eſt propter ſtomachi diuerſitatem quia in aliquibus ſtomach⁹ eſt calidus et paruus et quia calidu; multum appetit. quia modicus calor reſoluit vero cibum per ſtomachum et facit fantaſticam repletionem Et ideo parum de cibo illis ſufficit. In alijs vero et ſtomachus magnus et rigid⁹ propter hoc ꝙ ſtomachus eſt frigidus parum appetunt. quia magnus diu comedit et multum appetit

Quartodecimo queritur. vtrum habentes fortẽ calorem diutius tollerent famẽ q̃ȝ habentes calorem debilem: Dicendum ꝙ habentes calorem fortem facilius et diutius poſſunt ieiunium ſimpliciter ſuſtinere. quia vt in pluribus tales ſunt fortiores. Eſt tamen diſtinguendu; ꝙ in famis moleſtia duo ſunt conſideranda. ſc; caloris reſolutio et ei⁹ extinctio et ſic minus moleſtatur calor fortis. Secundo ſunt cõſiderãda mala accidentia q̃ ſequuntur ex fame. et ſic plus moleſtatur calor fortis q̃ȝ debilis

Quíntodecimo queritur. quare habẽtes poros ſtrictos plus tollerãt ieiunium q̃ȝ habentes poros raros: Dicendum ꝙ eſt ideo quia per poros multum diſſoluitur a corpore. ſed per poros ſtrictos parum ſoluitur a corpore. Et ideo remanet obiectum appetitus

Sexto decimo queritur: vtrum colera nutriat: Dicendum ꝙ quamuis. Galienus et yſaac dicant ꝙ non. quia ſolus ſanguis nutrit. Auicenna vero tenet ꝙ etiam colera nutriat. vtrumq; tamen concordo Eſt enim colera que reponitur in ciſta fellis et hec non poteſt nutrire Alia eſt colera neceſſaria que eſt ſimul currens cum ſanguine Et hec colera nutrit membra colerica ſicut et ſanguis nutrit membra ſanguinea

Decimoſeptimo queritur. vtrum infirmi pl⁹ tollerent ieiunium q̃ȝ ſani: Dicendum ꝙ quidam dicunt ꝙ ſic quia in infirmo calor naturalis reſoluit fumos et plures ſpirit⁹ ex humoribus q̃ȝ in ſano. Sed hoc non valet. Primo quia ex humoribus corruptis non poſſunt membra nutriri nec ſpritus generari

Secūdo qꝛ ſic in infirmo ſunt plures ſpiritus q̄ꝫ in ſano et qꝛ ſpūs ſunt
latores ῡtutum ergo in infirmo ſunt fortiores ῡtutes q̄ꝫ in ſano quod
eſt falſum ergo ⁊ ꝑmū Dicendū igit̉ ꝙ huius ꝙ infirmus plus famē
tolleret q̄ꝫ ſanus triplex eſt cauſa. vna eſt. qꝛ natura intenta eſt circa
morbum et eius materiā. ſecunda eſt quia mēbra ſūt infecta a corrup
ta materia vn̄ non appetunt. tercia qꝛ ῡtus infirmi eſt debilis et ſopi-
ta et ideo minꝰ appetit
Decimo octano queritur. vtrū ῡtus ſtomachi fortis plus tolleret ie
iuniū q̄ꝫ debilis: Dicendū ꝙ ῡtus ſtomachi fortis plus appetit cibū ſꝫ
magis ſuſtinere p̄t ieiuniū debilis ῡo ecōuerſo minꝰ appetit cibū et etī
am minꝰ p̄t ſuſtinere ieiunium
Decimonono q̄ritur. vtrū que cōſueuit multos cibos accipere plus
ſuſtinere ieiuniū q̄ꝫ ſolitus parū comedere: Dicendū ꝙ multum com-
edere ſolitus melius ſuſtinet qꝛ propt̉ ꝑcedentē repletionē habet pau
lulū caloris et ideo p̄t plus ieiuniū ſuſtinere. in alio accidit ecōuerſo
Viceſimo querit̉ vtrum plus moleſtat ieiuniū in tp̄e calido vel frigi
do Dicendū ꝙ plus moleſtat in eſtate q̄ꝫ in hyeme qꝛ in eſtate plus re
ſoluitur a corpore vn̄ debet multū dari de cibo et multis vicibus ſed in
hyeme cōpetit de cibo ſatis in vna vice
Viceſimo ꝑmo querit̉. quare auidiꝰ vorantes citius ſaturantur: Di
cendū vt in ſaturnalibꝰ habetur. ꝙ auide vorantes multū aerem cū
cibo inferunt per hyatū ructus. et crebritatē reſpirandi. Igit̉ vbi aer
venas cōpleuerit faſtidium cibi ſit
Viceſimo ſcd̄o q̄rit̉: quare calida edulia faciliꝰ cōꝑmimus ore q̄ꝫ ma-
nu ſuſtineamus: Dicendum vt ibidem patet. Quia inteſtinus calor
qui malus eſt multo maior et vehementior exiſtit. Et ideo quicquid
calidum accipit ſua magnitudine circonuenit et debilitate. et ideo reſ
tat vt quicquid ori admoueris. nō vt quidam faciunt hyatu nouo ſpi
ritu feruori vires miniſtres. Sed pauliſper labia comprimere debes.
vt maior color qui de ventre ori opitulatur comprimat minorem calo
rem. manus autem rem feruidam ferre poſſit. nullo proprio innato
calore. ⁊ ce.
Viceſimo tertio querit̉ q̄re ſi eſuriens bibit famam ſubleuat. Si ve
ro ſitiens comedit ſitis non ſedatur: Dicēdū vt in ſaturnalibus quia
liquor nichil efficit quin ſumptus ad oēs partes corporis ꝑueniat ⁊ ve
nas repleat. Cibi aūt natura eſt groſſior et in venas cibꝰ non niſi pau

tim confectus venit ideo ſitim quã repperit non ſbleuat immo ꝗcq̄d
ſoꝛ hũoꝛis nactꝰ eſt abſoꝛbetᷣ. et ꝥ iõ ſitꝭ q̄ eſt hũoꝛ penuria exĩn augetᷣ
Uiceſimoq̄rto q̄ritᷣ vtꝝ ieiuni magis ſitiũt ꝙ eſuriũt. Dicendũ ꝙ ſic
vt ibidē quia caloꝛ naturalis cõtinue agit in alimentũ et fomentũ ſu-
um cõtinue cõſumēdo ip̄m Et h̄ in pueris pꝫ q̇ in etate infantuli mul-
tũ et magnũ cibũ ꝓpter caloꝛis vehemētiam cõſumũtur Videmꝰ ecõ
uerſo in ſenibꝰ ꝙ faciliter tollerãt ieiuniũ ꝓpter defectũ caloꝛis in eis
In media autem etate ſi exercitio caloꝛ naturalis excitatu s fuerit foꝛ
tius cibũ appetũt vel q̄runt ꝓpᷣ penuriam caloꝛis. Ergo ſi caloꝛ ſem
per in apparētia eſt liquoꝛ aũt ꝓpꝛium alimentũ caloꝛis eſt. Cum in
nobis alimēta ex ieiunio q̄rant p̄cipue caloꝛ ſuũ poſtulat q̇ accepto to
tũ coꝛpus recreatur et pacientiꝰ expectat cibũ ſolidioꝛem
Uiceſimoq̄nto q̄ritur. q̄re magis eſt delectatio cũ ſitis potu extiguitᷣ
tur ꝙ cũ fames cibo releuatᷣ: Dᵐ. vt ibidē quia potꝰ vtpote magis pe-
netratiuus ſtomachũ et coꝛpꝰ ſimul penetrat et oĩm ꝑtium facit vnã
maximã et ſenſibilē delectationē cibus aũt paulatim indigentiam cõ
ſolatur et ideo delectatio eiꝰ multum dirimitur.
Uiceſimo ſexto q̄ritᷣ quare eadem potio foꝛtioꝛ videtur ieiuno ꝙ ciba
to Dᵐ. vt ibidē qꝛ venas medias vacuas facit ſaturitas obſtruit Igitᷣ
tur cũ potio ꝑ inanitionē penitus trãſit ad mixtionē delectationis ꝑ
vacuum trãſitus guſtu foꝛtioꝛe ſentitur
Uiceſimo ſeptimo q̄ritur. vtꝝ ſitientibꝰ ſtomachũ ſiccũ ſufficiat pau
cus potus: Dicendũ ſᵐ. Galienũ et hñtes ſtomachũ ſiccum ſunt ve-
locitᷣ ſitientes et vnus potus ſufficit eis. Cuiꝰ ratio dat iuſe. quia omē
mēbꝛum deſiccatũ coartatᷣ et minuatᷣ et minoꝛis fit capacitatis. h̄ cõtĩ
git ſtomacho ſicco ꝥ iõ cito ꝥ a pauco potu impletᷣ Eſt em̄ in ſtomacho
ſitis magna eo ꝙ inde ſiccatᷣ os eiꝰ. et ideo appetit humectari ꝑ potuꝫ
et inde ꝑuus potꝰ ei ſufficit Quia cũ ſiccum et durum anguſtiatur ci
to repletur potu et a ꝑuo potu ſitis eiꝰ ſedatᷣ vt iam non ſentiat ſuam
inanitionē deĩn cito redit
Uiceſimo octauo q̄ritur vtꝝ ſtomachꝰ grauetᷣ a potu ãplioꝛi Dicen-
dum ꝙ ſic ſᵐ. Galienũ rõ iſtius patet ex p̄dictis Cum enim ſtoma
chus ſiccus ꝓpter ſui anguſtiã paruo potu repleatur. ſi potus multꝰ
ſit vltra exigentiã capacitatis ſue ꝓpter ſui habundantiã vt d̄t galie
nꝰ multus potus ſupnatat et fluctuat in ipſo
Uiceſimo nono queritur. quare ſtomachus humidus multum fᵗs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

re poſſit. Dicendũ ſtomachus humidus contrario modo ſe habet ſto-
macho ſicco. Eſt enim mollis diſtenſus ad modum vtris remolliti. ⁊
ideo eſt maioris c apacitatis quia diſtẽditur ad diſtenſionẽ aſſumpto
rum Et vter mollis maioris eſt capacitatis ꝙ̃ ſiccus ita et ſtomachus
Et quia eſt humidus non habens ſiccitatem inducentẽ ſitim ideo nõ
appetit multum potum ſed multum accipit et non grauatur ſicut ſic
cus. Et ideo Daci ⁊ Anglici Pruceni et Poloni et ſimiles multum bi
bunt propter capacitatem ſtomachi a mollicie humiditatis. In calid̃
regionibus vt Hyſpani et ſimiles multum ſitiunt ⁊ parũ ſumunt de
potu ꝓpter oris ſtomachi ſiccitatẽ. et in his ſtomach⁹ propter ſiccitatẽ
paruam habet capacitatem

Tricеſimo queritur vtrum ſitis aliqñ prouenit ex ꝑte pulmonis Di
cendum ſm Galienũ ꝙ ſic Cui⁹ ratio eſt qꝛ qñ pulmo eſt calid⁹ ⁊ ſicc⁹
tũc appetit irrigari. et iſta ſitis maxime ſedatur ꝑ attractionẽ aeris
frigidi et precipue qui eſt frigidus et humidus

Triceſimo ṗmo querit̄ q̃re ſitis ꝓueniens ex ꝑte pulmonis ſedat̄ ꝑ
attractionẽ aeris humidi et frigidi: ſitis aũt ſtomachi ꝑ totum Dicen
dum ꝙ duplex eſt via. vna aeris et dirigit̄ ad pulmonẽ. alia cibi et po
tus ⁊ dirigitur ad ſtomachũ. Et ideo ſitis ꝓueniẽs ex ꝑte pulmonis
ſedat̄ ꝑ attractionẽ aeris frigidi. que aũt ex ꝑte ſtomachi ꝑ totum

Triceſimo ſecundo querit̄ vtrũ ſitis ſit appetit⁹ frigidi et humidi vl̓
calidi et humidi Dicẽdũ ꝙ appetit⁹ in corpore eſt duplex. vn⁹ reſpectu
cibi vt reſtaurent̄ deꝑdita et hec eſt reſpectu calidi et humidi et reſpec
tu cuiuſlibet nutriẽtis alius eſt frigidi et humidi vt ꝓhibeat̄ incenſio
et inflammatio caloris naturalis et iſte eſt ſimpliciter potus et eſt po
tus tm̃ quo raro vtitur quis niſi via medicine

Triceſimotertio queritur vtrum aqua plus ſedat ſitim ꝙ̃ vinũ: Di
cẽdum ꝙ (vt haberi poteſt ex dictis Galieni de ſimplici medicina) Si
tis cauſatur duobus modis. Vno modo ex inanitione. Alio modo ex
calefactione et deſiccatione cordis Illa aũt que ex inanitione mẽbroꝝ
cauſatur maxime ſedatur ꝑ vinũ quod eſt cibus et potus. talis enim
ſitis non ſedat̄ niſi ꝑ potũ qui p̃t reſtaurare deꝑditũ huiuſmodi et vi-
num et iõ vinũ maxime illam ſitim ſedat. Illa aũt ſitis que cauſatur
ex calefactione et deſiccatione cordis eſt duplex. quedã eñi ex ſola cali
ditate et hec ſedatur per frigidũ vt acetum vt dicit̄ ibidem. quedã ve-
ro cauſatur ex ſiccitate et hec ſedatur ꝑ humidũ. Item ſitis que cauſa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

tur ex caliditate eſt triplex. quedam enim habet ortum ex ſtomacho.
quedam a pulmone. et quedam a membris remotis. Que autē hab;
ortum a pulmone ſedatur per attractionem aeris frigidi. que autem
a ſtomacho et membris vicinis ſedatur per aquam frigidam. que au
tem a diſpoſitione membrorum remotorum vt epatis et aliorum ſeda
tur per aquam cui aliquid ſubtile commiſcetur et faciens ipſam pene
trare cuiuſmodi i eſt acetum. nam aqua in ſe obtuſe actionis eſt et ide-
o neceſſe eſt aliquid cōmiſceri et quod ſit ſubtile in ſua actione. et ideo
additur acetū

¶ De nocumentis poſt cibum

DE nocumentis accidentalibus poſt cibum vel potum Primo q̄
ritur. vnde cauſatur oxircuma. i. acetoſa eructatio Ad hoc dicē-
dum ẜm Galienū vbi ſupra. ꝙ acetoſitas fit a calore claudicāte. clau-
dicat autem et deficit propter frigus. Eſt enim calor principiū acetoſi
tatis. ſed non quilibet calor. ſed calor incipiens digerere. et non potēs
complere. Iſte autem defectus inducitur ſpecialiter a frigore impedi
ente

Secundo queritur. q̃re ſtatim poſt cibum acceptum iſta acetoſitas
in ſtomacho non ſentitur Dicendum ꝙ cibi in principio adhuc ſunt in
ſui natura ſicut eſſent extra. ideo de eis non poteſt acetoſitas genera
ri. ſed cum iam calor incipit illos digere ſequitur indigeſtio. et hanc ſe
quitur acetoſitas. ideo non ſtatim ſentitur

Tertio queritur. q̃re iſta acetoſitas plus accidit dormientibus q̄ vi
gilantibus: Dicendum ꝙ in ſomno cibi non ſtatim deſcēdunt in fun-
dum ſtomachi vbi fit digeſtio. ſed remanet in ore ſtomachi qui ſupna
tando ventoſitatem inducunt. Sed in vigilia homo deambulat et ſic
cibaria comprimūtur. et vſq; ad fundū ſtomachi compelluntur deſcen-
dere. in quo maxime viget digeſtio. que repugnat cauſe acetoſitatis.

Quarto queritur. q̃re dulcia ẜm auicennam plus in ſtomacho aceſ-
cunt. vt lac et huiuſmodi: Dicendum ꝙ lac et ſanguis dulcis de facili
tranſmutantur et ſtomachus temptat digere et tranſmutare et non
poteſt ꝑficere fiunt acetoſa.

Quinto queritur. quare vinū maxime aceſſit in ſtomacho: Dicen-
dum ꝙ quia vinū et lac de ſui natura feruntur maxime proxima ace
toſitate. et ſtomachus reducit ad illud quod ibi eſt de potentia ad ac-
tum. et ſic fiunt acetoſa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Sexto q̄rit̄ q̄re vinū cū ſit calidū nō inducit morbos calidos ſed frigi-
dos: D̄m̄. ꝙ vinū nō inducit morbū niſi replendo neruos et cerebꝛ ſed
repletio ſequitur indigeſtionē ꝝ indigeſtio facit accidere morbos frigi
dos ideo vinū nō habet inducere niſi morbū frigidum

Septimo q̄rit̄ vn̄ fiāt torſiones vētris D̄m̄. ꝙ torſio ſit in oībus ꝑtibꝰ
Sed torſio eſt multiplex q̄dam em̄ eſt que ꝓuenit ex ventoſitate groſ
ſa et hec eſt in fundo ſtomachi. Alia eſt ex humoribꝰ groſſis et viſcoſis
alia fit ex humoribꝰ colericis et iſto modo torſiones a q̇buſcūqꝫ ꝑtibus
incipiūt cōpletionē hn̄t in ſtomacho vt plurimū cum ſtomachus in il
la ꝑte ſcꝫ in fundo ſit magis ſenſitiuꝰ. nihil antē ꝓhibet hanc torſionē
in qualibet ꝑte inteſtinorum ſentiri

Octauo q̄rit̄ vtꝝ egri comedere debeāt ſicut fuerunt ſoliti ſani. D̄m̄.
ꝙ cōſuetudo eſt altera natura vnde qui ſanus cōſueuit comedere mlͭ
tum eger neq̄t ſuſtinere ieiuniū ideo debet refici vberiꝰ ꝙ alius parū
comedens dū eſt ſanꝰ et totiens quotiens fuit ſanus.

Nono q̄ritur. vtrū debilibꝰ cōualeſcētibus plus noceat panis q̄ꝫ ca-
ro: Dicēdū ꝙ in talibꝰ minus cōuenit panis q̄ꝫ caro vt d̄t Raſis. quia
inter omnia cibaria plus nutrit caro porcina. ideo illa caro maxime e
is cōpetit cum ſit facilis digeſtionis

Decimo q̄rit̄ vtꝝ febricitantibꝰ plus cōpetit caro q̄ꝫ panis. Dicendū
ꝙ duo ſunt conſiderāda in regimine febris ꝑ reſpectū ad carnes. Pri
mū eſt facilis digeſtio et ſic plꝰ cōpetunt carnes. Scd̄m eſt facilis con-
uerſio et ſic plus competit panis q̄ꝫ carnes. qꝛ caro ꝓpter ſui viſcoſita
tem de facili inflammatur

Undecimo querit̄. vtrum cum carnes exhibeant̄ conualeſcentibus
ſtatim debeat exhiberi: Dicēdum ꝙ in hoc vulgus decipitur Carnes
enim debent prius exhiberi q̄ꝫ vinū quia vinum inter oīa facile cōuer
titur in ſanguinē et ſpiritus et calorem naturalem. ergo debet tardiꝰ
q̄ꝫ carnes dari

Duodecimo queritur. vtrum conualeſcentes ab egritudine debent
ſimiliter regi per duos dies ſicut in egritudine vel morbo: Dicendūꝫ
ꝙ ſic propter tria. Primo propter virtutis debilitatem. Secundo pro
pter conſuetudinem. Tertio propter diſcraſiam relictam in corpore ꝑ
morbum. Et poteſt eſſe ratio. quia a ſolito non debet fieri mutatio ni
ſi paulatim. Ergo conualeſcens debet idem regimen ad tempus ſuſ
tinere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

ſpſum triſtũ mox in aquam ꝓiectũ natat. vñ in ſtomacho tardi⁹ coq̈t.
Tertio q̃ritur vtꝝ carnes aſſe vel elire ſunt humidiores: D.m. ſm Ariſtotilē q̄rto methereoꝝ ꝙ aſſe. In aſſis em̄ ꝑ calorē ignis ꝑtes exte-
riores cruſtant᷑ et pori ꝑ cõſequēs claudũt᷑ vt interior humor non vale
at exſudare. In elixis v̊o pori extiores ꝑ calidũ ⁊ humidũ aque remol
liunt᷑ et apiunt᷑ vt vlteri⁹ hũidum excuſet. Et iõ carnes aſſe exteri⁹ vi
dent᷑ ſicciores. interi⁹ v̊o hũidiores. carnes v̊o elixe econuerſo
Quarto queritur: quare lumen lunare pl⁹ putreſcit carnes anima-
lium occiſorum q̈ȝ ſol: Dicendum ꝙ ſicut videt᷑ ꝙ nulla putredo ſit ni-
ſi calor et humor conueniunt. Pecudũ autem putredo nichil aliud eſt
q̈ȝ deſluctio q̄dã latens ſoliditatē carnis in humorē cõuertens Calor
ſi tꝑatus ſit et modic⁹ nutrit humores. Si min⁹ exſiccat ⁊ extenuat er
go de calib⁹ carnib⁹ ſol vt calidior totũ humidũ extrahit et eis exſiccat
Lunare v̊o lumē in quo nõ manifeſt⁹ eſt calor. ſed occult⁹ corꝑa acuto
humore putrefacit maxime. qꝛ neſcio que ꝓprietas lunaris luminis
ꝙ humectat corpora et velut occulta rore madefacit. Cui adiunct⁹ ca-
lor lunaris putrefacit carnē diutine fuerit infuſus

¶ De ouis

REſtat autē aliqua in ſequenti capittulo de ouis inq̄rere. Et pri-
mo queritur vtꝝ vitellus vel albumē ſit calid⁹: Dicendũ ꝙ inter
oēs humores ſanguis eſt calidior caliditate tꝑata Quod ergo ꝓpinq̄-
us eſt ſanguini. vitellus eſt hmõi. Preterea epar eſt calidi⁹ mamillis
et ſanguis lacte. ſed vitellus ſe habet vt ſanguis in epate reſpectu al-
buminis ergo. ⁊c̈

Secũdo querit᷑. quare vitell⁹ in aqua poſitus deſcēdit. albumen ve-
ro ſuꝑnatat: Dicendũ ꝙ albumen oui eſt multũ viſcoſum et adherēs
illi cui adiungit᷑. ideo ꝓpter viſcoſitatem in aqua ſuꝑnatat. vitell⁹ v̊o
ꝓpter eius denſitatem deſcendit

Tertio querit᷑. quare in auib⁹ ſunt maioris q̈ȝtitatis. et pautiora q̈ȝ
in piſcibus: Dicendũ ꝙ magnitudo in cõtinuo ſit a forte calore. ſed ml̓
titudo in diſcreto eſt ex ꝑte materie. qꝛ materia eſt principium diuiſio
nis Et qꝛ volatilia pl⁹ hn̄t de calore q̈ȝ piſces. ideo oua magna habent
in cõtinuo et pauca in diſcreto. ecõuerſo eſt in piſcibus

Quarto q̃ritur. quare in auibus oua ſunt dure teſte. in piſcibus ve-
ro molles: Dicendũ ꝙ piſces effundunt oua ſua in loco humido. ideo
non indigent dura teſta. ſed volatilia in loco duro et ſolido reponunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

ſua oua vt in terra. ideo dura teſta indigent ꝓpter ꝓhibitionē cōtra-
rij et nociui donec fetus ꝑueniat ad ꝑfectā formationem

Quinto q̄rit̄ q̄re oua in volatilib⁹ ſunt diuerſi coloris in piſcib⁹ vero
non: Dicēdū ꝙ q: in volatilibus eſt calor fortis q̄ pt̄ ſepare ea que ſunt
diuerſe nature vt vitellum ab albumine In piſcib⁹ autē eſt calor debi-
lis ideo nō pt̄ ſepare

Sexto q̄ritur quare in piſcib⁹ ſunt oua rotunda et in volatilib⁹ oblō-
ge figure: D.m ꝙ calor mouet a centro et maxime ad figurā piramida-
lem qd̄ pꝫ in flamma ignis que tēdit in conū. et ſi lata ſit in baſi et ideo
q: calor fortior eſt in volatilib⁹ q̄ꝫ in piſcib⁹ oua volatilium ſunt oblon-
ga. piſciū vero rotōda. q: calor debilis diſꝑgitur in gyrum

Septimo q̄ritur quid rūpat teſtam excluſione pulli: D.m ꝙ alius aſſ-
ignat̄ duplex rō. vna eſt q: teſta cubatione cōtinua mollitur et ſbtilia-
tur ſicut fit in aceto ſi ſit in illo ꝑ nouē dies. Alia eſt ex parte rumpen-
tis. q: qn̄ deficit nutrimentū pullo requirit plus de nutrimento. et ſic
ꝑforat teſtam vt nutrimentū acquirat

Octauo q̄rit̄ q̄re vitell⁹ oui in plenilunio ouati lauat ſordes a pānis
Dicēdū ꝙ cauſa eſt. quia gutta ſanguinata in medio ꝑuiaq; gn̄atiōe
exn̄s calorē penetrantē et diuidentē maculas ex multo lumine lune.
tūc hūido mouente cōcipit qd̄ in alio tp̄e facere nequit.

Nono q̄ritur q̄re quedā oua in igne ſtrepunt et q̄dam non: D.m ꝙ il-
la ſtrepunt in q̇bus eſt magna ventoſitas a quib⁹ cū teſta ſindit̄ viol-
te erit ventoſitas cū magno impetu et ſtrepitu. Et hoc cōtingit qn̄ ca-
lor exterior eſt fortis. Unde ſi ouū volatilis ponat̄ in medio ignis cito
rūpitur teſta. et cū violentia et ſtrepitu erit ventoſitas qd̄ tn̄ non con-
tingeret ſi ignis eſſet minor. Sed in ouis piſciū maior eſt ventoſitas
ꝓportionalit̄. ideo multū ſtrepūt in igne vt patet in allece

¶ De piſcibus

Hic nunc alique queſtiuncule ſbiungunt̄ de piſcib⁹. Et pmo ques-
ritur vtr̄ piſces comedāt pullos ꝓprios: D.m ꝙ ſic. tū q: ſunt gu-
loſi ꝓpt̄ frigiditatē ſtomachi tum q: hn̄t ſenſus obtuſos. ⁊ ideo nō diſ-
cernūt pullos ſuos inter alienos et ſunt auide guloſitatis et ideo indi-
fferenter trāſglutiunt pullos ſuos et alienos

Secundo queritur vtrum piſces maſticent cibū: Dicendū ꝙ non pri-
mo quia ſi maſticarent ſupflue ingrederetur aqua et faceret ad ſuffo-
cationem et ſubmerſionem ipſorum Secundo quia ſunt animalia gr-

loſa et aues deraphunt ⁊ nutrimentū ſuum indiuiſum tran ſglutiunt
Tertio queritur. quare pluuia conuenit piſcibus et nocet auibus.
Dicendum ꝙ piſcibus maxime conuenit aqua dulcis quia ſolum dul
ce nutrit unde piſces nutriuntur aqua commixto luto ⁊ argilla aues
vero viuunt in aere et volando querunt victum ſuum. Penne autē
alarum a pluuia conglutinantur. et ſic impediuntur in volando. vel
etiam poteſt dici ꝙ pluuia habundans nocet vtriſq;. quia occurrunt
opilationes nutritiuorum membrorum propter dulcedinem talis aq̄
Quia ſecundum. Galienum opilant omnia membra nutritiua
Quarto queritur. quare oua piſcium in igne plus ſtrepunt ꝗ̃ alia
Dicendum ꝙ quando ignis ſit a fortis eſt ꝙ plus reſoluit ꝗ̃ conſumit.
tunc ſcinduntur et rumpuntur oua in igne vt etiam in caſtaneis pa-
tet. quando vero ignis eſt temperatus ꝙ tantum conſumit quantū
reſoluit tunc non ſcinduntur nec rumpuntur. Et oua piſcium faciūt
ſtrepitum. propter ventoſitatem incluſam que exiens per foramen ꝑ
uum facit ſonum

De leguminibus

POſt hec etiam aliquid de leguminib⁹ adijciendum eſt. Et ꝑmo
queritᵗ. q̄re ſm Galienū podagra maxime accidit comedentib⁹
legumina: Dᵐ. ꝙ ſunt dura et ventoſa et non facile digeruntᵗ. ideo ꝓ
pter indigeſtionē maxime cōuertuntur ad flegma. vñ p̄cipue genera
tur flegma ex qua venit podagra licet ꝑ accidens
Secūdo queritur quare fabe cum ſint ventoſe ꝑ decoctionē ſuam vē
toſitatem non amittant ſicut ordeum: Dᵐ. ꝙ hoc eſt quia fabe de ſuī
natura plus habent ventoſitatis ꝗ̃ ordeum Aut quia fab e groſſe ſūt
ſubſtantie et compacte ordeacεum autem non. Et ideo facilius ab eo
remouetur ventoſitas ꝗ̃ a fabis. Unde dicit yſaac ſm Galienum fa
bis coctis vētoſitatem auferre non poſſumus. ſed per fortem decocti-
onem minuimus
Tertio queritur. vtrum lentes cōdite cum aceto poſſint dari in acu
tis: Dᵐ. ꝙ auicenna ſentit ꝙ ſic. Galienus vero non: dicendum ergo
ꝙ lentes cōdite cū aceto in febre cū apoſtemate nl'lo modo conueniūt
quia meatus exaſpant et reſtringunt. et ſic loquitur Galienus. Sed
lentes cōdite in aceto ⁊ contrarietate competunt in febre ſine apoſte
mate. et ſic loquitur Auicenna

De oleribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

SEquitur de oleribus vbi pͥmo queriť quare caulis ſoluit ebꝛitatē Dicendū ſm areſtotilē tercia ꝑte pꝛobleumatum. quia ſuccū dulcem facit et purgatiuum habet vͥtutē vñ medici in ipſo cliſternāt ventrem vñ accidit ebꝛijs ea vtentibus euellere humida que ſunt in ipſis vinoſa digeſta Ipſo vͦo ſuꝑioꝛi in vētre relicto incipit infrigidari coꝛpꝰ infrigidato autē hūida ſbtilia cōuenit ferri in veſicā. quare vtriſqꝫ humidis expulſis ꝑ coꝛpꝰ infrigidatū merito ſine crapula fiet

Secundo q̄ritur quare poꝛtulaca ſoluit cōgelationē dentiū: Dicend̄ ſm areſtotilem ibidē ſcd̄a ꝑte. quia humiditas poꝛtulace ingrediens ſua viſcoſitate extrahit acutum qd̄ eſt cauſa cōgelationis. ſimiliť lac liquefaciens extrahit acuitatem

Tertio q̄ritur. q̄re alliū et cepe q̄to in ſiccioꝛi plātanť melioꝛa fiunt. alibi vͦo deterioꝛa: Dᵐ. vt ibidē pꝛima ꝑte qꝛ oīa talia ſunt maxime humiditate plena bñ aūt ꝑꝑata fiunt hoc mō plantata. et qꝛ minꝰ putreſfiunt quare deſiccantur añq̄ꝫ plantentur

Quarto queriť q̄re magis fetent allia vetera q̄ꝫ noua: Dicēdū vt ibidem qꝛ in iuuenibꝰ multū hūidū admixtū et extraneū aufert potentiam eoꝝ. Qñ aūt maturanť ſegregato illo ꝓꝑiū hꝫ odoꝛē. hec autē naturaliter eſt acutꝰ. ſilr̄ et alij fructꝰ virides exñtes aquoſioꝛes ſunt

Quinto q̄ritur q̄re ruta fetidos odoꝛes facit Dicēdū vt ibidē qꝛ in q̄ꝝ odoꝛe eſt grauitas et acuitas. hec cōmixta ſuꝑfluis hūiditatibꝰ maluꝫ faciūt odoꝛē. et ideo etiā vrina comedentiū allium fetet

Sexto q̄ritur q̄re oꝛiganū immiſſum dulce vinum facit: Dᵐ. vt ibidē qꝛ aufert ea ꝑ q̄ auſteritas fit aqueā et feculentā recipiens ſiccitatē in ſeipm ſicut ſi in ſole ponantur vue multo tꝑe ſol aufert aqueum hūoꝛem et reliquū digerit. idē facit oꝛiganū calidū et ſiccum

De fructibus

DEinde de fructibꝰ eſt aliq̄d ſbnectendū. Et pͥmo queriť cur comedentes ficus dulces et molles leduntͥ in dentibꝰ: Dicendū ſm areſtotilē. xi. ꝑte ꝓbleumatū. qꝛ ꝓpter viſcoſitatē que aduenit linguis interdū per dentes et quia ſunt molles putrefactionē faciūt velociter ſicut calida exceſſio. foꝛtaſſis aūt ꝓpter maſticationē et eoꝝ duritiem dolent dentes velociter

Secūdo queriť q̄re comeſtio ficuū gñat pediculos: Dᵐ. quia ficꝰ ſunt cito nutribiles et coꝛruptibiles hñt ꝓꝑetatem educēdi humoꝛes coꝛruptos ad ſuꝑficiem cutis. et ex talibꝰ humoꝛibꝰ pediculi gñantur. vnde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

dicit auicēna φ ficus valent ad gn̄andū bonū colorē. quia ſanguinem
educunt ad ſup̱ficiem cutis et ita emendant colorē

Tertio queritur. quare dulcib⁊ fructib⁊ ſaciamur citi⁊ q̄z acetoſ Dm̄
quia indigentia eſt qn̄ ampli⁊ nō habem⁊ nutrimentū aut modicum
Acetoſa autē modicū nutrimentū hn̄t ſup̱fluitatē aūt multā. merito
ergo talia plus appetim⁊ comedere et non replemur ex eis ſm̄ deſide
rium. Dulcia v̄o omnino ſunt nutrimentum et a paruis talibus qui-
uis plus accipit nutrimentum et non amplius poteſt comedere. ideo
citius dulcibus ſatiamur

Quarto q̄rit̄ q̄re vinū bibitū poſt putridos fruct⁊ amaꝝ videt̄: Dicē
dū φ amaritudinē habet putredo talis. qđ igitur remanet in lingua
mixtū potui et diffuſum amarum facit potum

Quinto q̄ritur cur poſt ſtiptica vt glandes et hmōi vinū videtur dul
cius et potus: Dm̄. φ ſtipticis lingua p̄patur et pori aperiunt̄ vt dulce
magis trāſeat. Etem̄ res que tingunt̄ ꝓpt̄ hanc cauſam primo ſtipti
cis infundunt̄ vt magis recipiāt tincturam

Sexto q̄rit̄ quare pira ſm̄ dyaſcoridē ieiunis ſint nociua: Dicēdū ſe-
cūdū yſaac de dietis libro ſcđo φ dyaſcorides intendit ſi pira ſumātur
a ieiunis ſine neceſſitate. ſed ſm̄ appetitū ſolū ad ſaturitatem ſumāt̄
p̄cipue ſi pōtica ſint. quia tūc colericā gn̄ant paſſionē durā et incurabi
lem et ieiuni plus q̄z ſaturi comedunt Saturis aūt ſalubriora ſunt ad
ſtomachi ꝑcuſſionē expulſionē contentiue virtutis inferioris. Stipti-
ca vero ſunt ſubtiliora et tp̱atiora et magis nutriunt

De ſale

QVe eſt ratio diuerſorū effectuū qui in ſale reperiuntur: Dicendū
ſecundum albertū ſup̱ matheū ca. v. Salis natura ex aqua gn̄a-
tur in terra. quia ex quarto methoroꝝ oē qđ liquatur frigido humido
de genere terre eſt q̄tū ad materiā. Sic oē quod liquatur calido ſicco
de genere eſt aque ſicut oīa genera metallorū Terra aūt mutat̄ in ſal
qn̄ a fetulentia lota eſt in humido et cōburente calido ſicco poſt eā coa
gulante exſiccata. Et ideo ſal terre ſiccum eſt ꝑ calidum in humido a-
quoſo cōbuſtum et ideo vicin⁊ eſt ſapori amaro· quia amaritudo eius
reſultat agente calido cōburente in terreſtri ſicco. Ex tali igit̄ natura
ex calido eſt amarum et ſiccum Et ex amaro mortificatiuum eſt ver-
mium et ex ſicco exſiccatiuū hūidi putreſcētis et ſic impedit putrefac-
tionem et per cōſequens impedit fetorē Et q2 inducit ſiccitatē ꝫ hūidi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

deſtructionē et infentionē. ideo ḡnationē impedit et fecunditatē. Et quia acumen habet a calore adurente. ideo acuit id cui ꝑmiſcet᷑: Et q꞉ ſiccitatē habet amarā ideo abhominabilem habet saporē et ꝓuocat ſitim ꝓpter ſiccitatē ꝓpter acumen tñ diſſolutiuū eſt ꝛ cōmixtū ſapori b⁹ alijs facit eos penetrare in lingua. et ſic odit ſapores alios. Adhuc habet naturā que videt᷑ mirabilis q꞉ per ſimilitudinē quā hab; extrahit aliquādo ſal. Et iō piſces ſalſi et caro multum ſalſa poſita in aqua recenti ſalſa efficiunt᷑ nimis ſalſa ꝛ citi⁹ extrahit᷑ ſal q̄ꝫ per aquā dulcē

Ultimo querit᷑. quare ſal ꝓiectū in igne crepitat: Dicendū ſm eūdē ſup quarto methereorū. q꞉ ſal habet in terreo cōbuſto admixtionē humoris. ideo ꝓiectū ſup ignē crepitat. Quare ſal preſeruat a corruptione. vide ſupra Caro

¶ De Melle.

Conſequenter aliq̄d de melle dicendū eſt vtꝝ mel recens melius vetuſto ſit: Dicēdū vt in ſaturnalibus. ꝙ ſecus eſt de melle et de vino· quia mel recentiſſimū. vinum vͦo vetuſtiſſimū eſt meli⁹ Et ratio eſt. quia vini natura eſt humida et mellis arida. Cuius ſignum eſt in medicina quia que humectāda ſunt vino fouentur que ſiccāda ſunt melle deterguntur: Ideo longinquitate tpis in ambobus aliquid conſumitur de vtroq;. et fit vinum mertius et mel aridius. Et ita in ſucco priuatur

Querit᷑ ſecūdo. quare ſi mel in vini vaſe ponatur feces ipſi⁹ vini ſurſum eleuat cum tñ per oppoſitionē quorūq; alioꝝ fex tanq̄ꝫ grauior locū inferiorē teneat: Dm̄ vt ibidē dicit᷑ quia fecis materia que vt ſpiſſa et terrena ceteris humoribus pondere preſtet melle vincitur. Mel autem grauitate naturali deorſum ad fundum decidit et fecem vt leuiorem ſurſum pellit

¶ De oleo

Sequitur de oleo. Et ṗmo q̄ritur. Quare oleū in ſupmo. vinum medio. mel in ymo meli⁹ reputat᷑: Dm̄ vt ibidē dicit᷑. quia mel qd̄ optimum eſt reliquo ponderoſius eſt. In vaſe ergo mellis quod eſt in ymo melius eſt In vaſe vero vini ꝑs inferior a mixtione vini non turbilenta. Sed deterior eſt pars ſumma aeri vicina corrūpitur enim eius admixtione. Unde agricole non contenti tecto dolia cooperiunt et defodiunt. et ab intrinſecis muniūt remouentes a vino q̄ꝫtū poſſunt aeris contagionem a quo manifeſte ſic leditur ꝙ in vaſe pleno vix cōſer

actur. et ideo vinum in medio vaſis aeri minus ꝓpinquū eſt ab vtra
qꝫ nota remotius. et ideo melius reputatur.
Secūdo queriť. quare oleū in vaſe ſemipleno diu tentū emendaturꝫ
Dm. vt ibidem dicitur ꝙ aer intrat vacuū ⁊ ſuꝑfluum humorem exſic
cat oleum ſiccatum illo humore. qui in eo latuit abſterſo acquirit no-
uam ſuauitatem ſaporis
Tercio queritur: quare oleū cōgelatur et vinum raro: Dm. vt ibideꝫ
in oleo cauſa cōgelationis eſt qꝛ lenigatius ⁊ ſpiſſius eſt faciliora ad co
eundum videnť que lenigatiora ſunt et denſiora. Vino autem non cō
tingit tanta mollicies et eſt multo oleo liquidius. ergo ⁊c̄. Quare ace
tum cū ſit frigidiſſimū nō cōgeletur. cū tn̄ frigidiora gelu facilius cogāť
Dm. vt ibidē qꝛ acetū eſt liquidius inter ceteros humores et tanto acer
bius nec ſic acute triſtificum exemplo maxime a quo ipſa quoqꝫ ama
ritudine ſua reſperſa nunquam gelu contrahit
Cur piper et ſinape ſi oppoſita fuerint cuti exterius. vulnerent ⁊ lo
ca ꝑforent. Comeſta vero ſtomacho nimiam inferunt leſionem: Dm.
vt ibidē dicitur. ꝙ ſpecies acres ſuꝑficiem cui ſupponitur exulcerant.
quia integra virtute ſua ſine alterius admixtione vertuntur ad nox
am Sed ſi in ventrem recipiantur ſoluiť eorū vis ventralis humoris
adunione vt prius vertantur in ſuccū calore ventris ꝙꝫ integra poſſis
nocere

Expliciunt queſtiones naturales philoſophorum

Impreſſum Leydis per me
Johannem ſeueri

Laus deo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 51